

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mr Richard Parry Jones, MA.
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING
PWYLLGOR ARCHWILIO (ARBENNIG)	AUDIT COMMITTEE (EXTRAORDINARY)
DYDD LLUN, 9 CHWFROR 2015 am 2.00 o'r gloch	MONDAY, 9 FEBRUARY, 2015 at 2:00 p.m.
SIAMBR Y CYNGOR - SWYDDFEYDD Y CYNGOR, LLANGFNI	COUNCIL CHAMBER, COUNCIL OFFICES, LLANGFNI
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518 Committee Officer

AELODAU / MEMBERS

Cynghorwyr / Councillors:-

Annibynnol / Independent

Jim Evans, Dafydd Rhys Thomas a Richard Owain Jones

Plaid Cymru / The Party of Wales

T Ll Hughes (Cadeirydd/Chair), John Griffith (Is-Gadeirydd/Vice-Chair) a Alun W Mummery

Grwp Chwyldroad/Revolutionist Group

Sedd Wag/Vacant Seat

Heb Ymaelodi/Unaffiliated

R Ll Jones

ALEODAU LLEYG / LAY MEMBERS

Mrs Sharon Warnes a Mr Richard Barker

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

2 **DATGANIAD AR Y STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2015/16**

(Tudalennau 1 - 32)

Cyflwyno Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys am 2015/16.

3 **PWYLLGOR ARCHWILIO - ADOLYGIAD O'I EFFEITHIOLRWYDD 2014/15**

(Tudalennau 33 - 54)

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol yn sgîl y gweithdy a gynhaliwyd ar 19 Ionawr, 2015.

4 **YMGYNGHORIAD AR YR ADOLYGIAD ARFAETHEDIG O GYLCH GORCHWYL Y PWYLLGOR ARCHWILIO** (Tudalennau 55 - 60)

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol.

5 **RÔL Y SWYDDOG ATAL TWYLL** (Tudalennau 61 - 62)

Cyflwyno adroddiad y Swyddog Atal Twyll Corfforaethol.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	9 CHWEFOR 2015
PWNC:	DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI'R TRYSORLYS 2015/16
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL:	RICHARD MICKLEWRIGHT
SWYDDOG CYSWLLT:	GARETH ROBERTS/BEN DAVIES (FFÔN: 2675/2610)
Natur a rheswm dros adrodd	
Ar gyfer sgrwtini – yn gyson â chyfarwyddyd proffesiynol.	

1. Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arferion gorau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifiaeth (CIPFA) ar faterion Rheoli Trysorlys. Mae'r Côd yn argymhell y dylai'r Aelodau sgrwtineiddio'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys cyn iddo gael ei fabwysiadu (sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynnyddol, Datganiad Polisi MRP Blynnyddol, y Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys a'r Cynllun Dirprwyo ar Rheoli Trysorlys). Yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod, y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am y swyddogaeth hon.
2. Mae Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylid cymeradwyo, dogfennu a monitro Arferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod. Mae'n dweud hefyd mai mater ar gyfer penderfyniad lleol yw natur a maint ymwneud corff cyfrifol unrhyw sefydliad o ran cymeradwyo a monitro ei Bolisiâu Rheoli Trysorlys a'r atodlenni cysylltiedig. Mae'n cydnabod hefyd y gellir dirprwyo'r swyddogaeth hon mewn rhai sefydliadau i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos dylai fod yn destun sgrwtini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Nid oes gan yr Awdurdod Bolisiâu Rheoli Trysorlys wedi eu dogfennu ar hyn o bryd ond bwriedir datrys hynny yn 2015/16 a'u cyflwyno cyn gynted ag y bo modd wedyn i'r pwyllgorau perthnasol â Chynllun Dirprwyo 2015/16 ar gyfer Rheoli Trysorlys.
3. O ran diweddariadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys dim ond un newid y bwriedir ei wneud i egwyddorion a pholisiâu sylfaenol Datganiad 2015/15 fel a ganlyn:-
 - Ni fydd yr adroddiadau Rheoli Trysorlys ar gyfer chwarter un a chwarter tri yn cael eu cynhyrchu mwyach. Bydd hyn yn cael ei adlewyrchu yn rheolau sefydlog yr Awdurdod fel y manylir ar hynny yn atodiad 9 yr adroddiad hwn.

Yn ystod y flwyddyn bwriedir adolygu'r categorïau posib o fuddsoddiadau a ddefnyddir, ynghyd ag unrhyw feini prawf graddfeydd credyd a therfynau buddsoddi. Bydd unrhyw newidiadau yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor Sir i'w cymeradwyo yn unol â'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli Trysorlys.

4. Mae'r bwriad i dynnu allan o'r system cymhorthdal CRT ar 2 Ebrill 2015 wedi cael ei gymryd i ystyriaeth yn y dangosyddion pwylllog (gweler Atodiad 11) ar y sail Atodiad 12.
5. Ar 2 Chwefror 2015, cyfanswm benthyciadau allannol y Cyngor oedd £89.6m, dusgwylir mai hyn fydd y sefyllfa ar 31 Mawrth, 2015. Mae'r benthyciadau yn cynnwys £89.3m o fenthycia graddfa sefydlog gydag oes gyfartalog o 25 mlynedd a graddfa gyfartalog o 5.70% a £0.3m o fenthycia graddfa gyfartalog o 9.4%. Rhagwelir mai £5.1m fydd cost benthycia ar gyfer 2014/15 gyda'r rhagolwg ar gyfer yr angen sylfaenol i fenthycia ar ddiwedd y flwyddyn yn £114.8m. Golyga hyn fod y Cyngor wedi benthycia'n fewnol £25.2m erbyn diwedd y flwyddyn.

Ar 2 Chwefror 2015, cyfanswm buddsoddiadau'r Cyngor oedd £16.1m, gyda graddfa dychwelyn gyfartalog o 0.4% ac y cyfanswm cyfartalog i'r flwyddyn hyn yma yw £21.1m . Wrth i fenthyca mewnlol gynyddu, mae balansau buddsoddiadau'n lleihau.

6. Argymhellion:

- Nodi cynnwys yr adroddiad eglurhaol hwn;
- Cymeradwyo'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (gan gynnwys y Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys) [Atodiad A] ar gyfer 2015/16; a
- Cyflwyno unrhyw argymhellion ac/neu sylwadau i'r Pwyllgor Gwaith.

DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS

DATGANIAD AR Y STRATEGAETH FUDDSODDI FLYNYDDOL, Y STRATEGAETH DARPARIAETH REFENIW ISAF (DRI) A STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2015/16

1. Rhagarweiniad

1.1 Cefndir

Rhaid i'r Cyngor weithredu cyllideb gytbwys sy'n golygu bod rhaid i gyfanswm y referniw sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn ariannol fod yn ddigonol i gwrdd â gwariant a hefyd, rhaid i'r arian gwirioneddol a ddaw i mewn bod yn ddigonol i gydbwyso'r arian a fydd yn mynd allan. Rhan allweddol o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan mae ei angen. Caiff arian sydd dros ben ei fuddsoddi mewn gwrthbartion neu offerynnau risg isel sy'n cydfynd â dull risg isel y Cyngor gan sicrhau hylifedd digonol cyn ystyried y dychweliad ar fuddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu canllawiau ar gyfer anghenion benthycar'r Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr neu ddefnyddio gwargedion llif arian am dymor hwy. O bryd i'w gilydd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd â risgiau neu amcanion cost y Cyngor.

Yn benodol, rhaid i awdurdod lleol glandro ei ofynion cyllidebol ar gyfer pob blwyddyn ariannol i gynnwys y costau referniw sy'n llifo o benderfyniadau ynghylch cyllido cyfalaf. Mae hyn yn golygu bod rhaid cyfyngu:-

- cynnydd mewn costau referniw yn sgil ffioedd llog uwch, oherwydd benthycia ychwanegol i gyllido gwariant cyfalaf, ac
- unrhyw gynnydd mewn costau rhedeg prosiectau cyfalaf newydd, i lefel sy'n fforddiadwy o ran incwm rhagamcanedig y Cyngor.

Mae Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys yn diffinio'r polisiau ag amcanion y gweithgareddau rheoli trysorlys. Gweler Atodiad 10.

1.2 Gofynion o ran cyflwyno adroddiadau

Rhaid i'r Cyngor dderbyn a chymeradwyo o leiaf dri phrif adroddiad bob blwyddyn sy'n ymgorffori amrediad o bolisiau, amcangyfrifon a ffigyrau gwirioneddol. Rhaid i'r adroddiadau hyn gael eu sgrwtinieddio'n ddigonol gan bwyllgor cyn cael eu hargymell i'r Cyngor. Y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am gyflawni'r swyddogaeth hon.

Dangosyddion Pwylllog a Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Trysorlys - Mae'r adroddiad cyntaf a'r un pwysicaf yn cynnwys:-

- y Strategaeth Rheoli Trysorlys (sut bydd y buddsoddiadau a'r benthyciadau'n cael eu trefnu) gan gynnwys dangosyddion rheoli trysorlys;
- Strategaeth Fuddsoddi (canllawiau ynghylch sut y dylid rheoli buddsoddiadau);
- Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (sut mae gwariant cyfalaf gweddilliol yn cael ei drosglwyddo i referniw dros gyfnod o amser); a
- Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys (diffiniad o'r polisiau ac amcanion y swyddogaeth rheoli trysorlys); a
- Cynlluniau cyfalaf (gan gynnwys y dangosyddion pwylllog cysylltiedig).

Adroddiad Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn - Bydd hwn yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ynghylch cynnydd o ran y sefyllfa gyfalaf, gan ddiwygio'r dangosyddion pwylllog yn ôl yr angen gan nodi a yw'r strategaeth trysorlys yn cwrdd â'i amcanion ynteu a oes angen adolygu unrhyw bolisiau.

Adroddiad Trysorlys Blyneddol – Yn hwn, ceir manylion ynghylch detholiad o ddangosyddion pwylllog a thrysorlys gwirioneddol a gweithgareddau rheoli trysorlys gwirioneddol o gymharu â'r amcangyfrifon yn y strategaeth.

1.3 Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2014/15

Mae'r strategaeth ar gyfer 2015/16 yn ymwneud â dau brif faes:-

Materion Cyfalaf

- y cynlluniau cyfalaf a'r dangosyddion pwylllog; ac
- y strategaeth DRI.

Materion rheoli trysorlys

- y sefyllfa gyfredol o ran y trysorlys;
- dangosyddion rheoli trysorlys a fydd yn cyfyngu ar risg a gweithgareddau trysorlys y Cyngor;
- y rhagolygon o ran cyfraddau llog;
- y strategaeth fenthyca;
- polisi ar fenthyca o flaen yr angen;
- ail-raglennu dyledion;
- y strategaeth fuddsoddi;
- polisi teilyngdod credyd; a
- polisi ar ddefnyddio darparwyr gwasanaeth allanol.

Mae'r elfennau hyn yn cwrdd â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 2003, Côd Pwylllog CIPFA, Canllawiau DRI Llywodraeth Cymru, Côd Rheoli Trysorlys CIPFA a Chanllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru.

1.4 Hyfforddiant

Dan Côd CIPFA mae'n ofynnol fod y swyddog cyfrifol yn sicrhau bod Aelodau â chyfrifoldeb am reoli trysorlys yn derbyn hyfforddiant digonol yn rheoli trysorlys. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i Aelodau sy'n gyfrifol am sgrwtini. Er mwyn cefnogi aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn eu swyddogaeth sgrwtini, cafodd aelodau'r pwyllgor hyfforddiant ar faterion rheoli trysorlys gan yr ymgynghorwyr rheoli trysorlys penodedig.

Mae anghenion hyfforddi swyddogion rheoli trysorlys yn cael eu hadolygu ac yn cael sylw'n rheolaidd.

1.5 Ymgynghorwyr rheoli trysorlys

Mae'r Cyngor yn defnyddio Capita Asset Services, Treasury Solutions (cyfeirir atynt o hyn ymlaen fel Capita) fel ymgynghorwyr allanol ar faterion rheoli trysorlys.

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod y cyfrifoldeb am benderfyniadau rheoli trysorlys yn fater i'r sefydliad bob amser a bydd yn sicrhau nad yw'n dibynnu gormod ar ein darparwyr gwasanaeth allanol.

Mae'n cydnabod hefyd bod gwerth mewn cyflogi darparwyr allanol ar gyfer gwasanaethau rheoli trysorlys er mwyn cael mynediad i adnoddau a sgiliau arbenigol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r ffyrdd ar gyfer asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n briodol a'u hadolygu'n rheolaidd hefyd.

1.6 Mabwysiadu'r Côt

Rhaid i'r Cyngor nodi a yw wedi mabwysiadu Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys. Mae'r Côt cyfredol, sef un 2011 eisoes wedi cael ei fabwysiadu gan y Cyngor ac o'r herwydd, nid oes angen diweddariad ar gyfer 2015/16.

2. Ystyriaethau Cyfalaf

Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor yw gyrrwyr allweddol gweithgareddau rheoli trysorlys. Caiff allbwn y cynlluniau gwariant cyfalaf ei adlewyrchu yn y dangosyddion pwyllog sydd wedi eu dylunio i gynorthwyo'r aelodau i gael trosolwg o'r cynlluniau gwariant cyfalaf a'u cadarnhau.

Adlewyrchir yn y Dangosyddion Pwyllgor (Atodiad 11) rhagamcanion gwariant cyfalaf yr Awdurdod ar gyfer 2015/16 i 2017/18. Mae'r gwariant rhagamcanedig ar gyfer 2015/16 i 2017/18 yn seiliedig ar y bidiau cyfalaf a argymhellir i;w derbyn, yn unol â'r Strategaeth Cyfalaf 2015/16, fel adroddwyd ar wahân. Mae'r rhagamcanion ar gyfer y blynyddoedd yna hefyd yn cynnwys y rhagdybiaeth fydd llithriad 2014/15 yn cael ei wario'n llawn yn 2015/16. Fe cynhwysir y setliad hunan-gyllidol rhagamcanedig o'r CRT yn y rhagamcan gwariant 2015/16, fel y manylir.

Yn amodol ar gytundeb gwirfoddol yr 11 awdurdod tai yng Nghymru, bydd angen i'r Cyngor wneud taliad unwaith ac am byth i Lywodraeth Cymru i dynnu'r CRT o'r system gymhorthdal dai gyfredol. Disgwylir i'r taliad fod oddeutu £21.4m er gall hyn newid. lawndal yw'r taliad unwaith ac am byth hwn er mwyn sicrhau na fydd taliadau blynyddol yn cael eu gwneud i Lywodraeth Cymru o'r CRT yn y dyfodol. Disgwylir y bydd hyn yn fuddiol i'r Cyngor. Mae'r setliad terfynol eto i'w gadarnhau ond drwy gytuno i'r dangosyddion pwyllog diwygiedig, mae'r Cyngor yn sicrhau fod y gofynion lleol yn eu lle ymhell cyn yr amser y bydd angen talu.

Bydd y rhaglenni'n gyffredinol yn cael eu cyfyngu i'r hyn sy'n fforddiadwy, o ran y gwariant cyfalaf gwirioneddol ac o ran y goblygiadau refeniw (gweler 1.1 uchod). Gweler y dangosyddion pwyllog yn Atodiad 11.

3. Benthycia

Bydd y cynlluniau gwariant cyfalaf sydd yn cael eu gosod allan mewn adroddiad ar wahân i'r Pwyllgor Gwaith yn darparu manylion ynghylch gweithgaredd gwasanaeth y Cyngor. Mae'r swyddogaeth rheoli trysorlys yn sicrhau bod arian parod y Cyngor wedi ei drefnu yn unol â'r codau proffesiynol perthnasol, i sicrhau fod arian parod digonol ar gael i gwrdd â'r gweithgaredd gwasanaeth yma. Bydd hyn yn cynnwys trefnu'r llif arian parod a, lle mae'r cynlluniau cyfalaf ei angen, trefnu'r cyfleusterau benthycia priodol. Mae'r strategaeth yn rhoi sylw i'r dangosyddion trysorlys / pwyllog perthnasol, y sefyllfa dyled gyfredol ac a ragwelir, a'r strategaeth buddsoddi flynyddol.

3.1 Gofynion ar gyfer Benthycia yn Awr ac i'r Dyfodol a Benthyciadau Gwirioneddol

Mae'r symudiadau a ragwelir o ran gofynion cyllid cyfalaf y Cyngor fel a ganlyn:-

AMCANGYFRIF O'R SYMUDIADAU YN Y GOFYNIION CYLLIDO CYFALAF A BENTHYCA NEWYDD 2014/15 I 2017/18				
	2014/15 Rhagamcanedig £'000	2015/16 Amcangyfrif £'000	2016/17 Amcangyfrif £'000	2017/18 Amcangyfrif £'000
Symudiad yn y Gofyn am Gyllid Cyfalaf				
Benthycia newydd i gefnogi gwariant cyfalaf				
<i>Benthycia gyda Chefnogaeth</i>	4,472	2,750	2,189	2,189
<i>Benthycia Di-gefnogaeth</i>	6,000	23,400	4,620	0
Cyfanswm	10,472	26,150	6,809	2,189
<i>Gostwng gan: Darpariaeth Refeniw Isaf a derbyniadau cyfalaf a roddwyd o'r neilltu</i>	(4,538)	(4,287)	(4,801)	(4,908)
Symudiad Net yn y GCC gyllid Cyfalaf	5,934	21,863	2,008	(2,719)
Symudiadau posib yn y benthyciadau gwirioneddol				
Symudiadau yn y GCC (uchod)	-	21,863	2,008	(2,719)
Allanoli benthycia mewnol cyn 2013/14	-	25,177	-	-
Benthycia newydd	-	8	9	5,509
Benthycia newydd posib Cyfanswm	-	47,048	2,017	2,790

3.2 Rhagolygon o ran Cyfraddau Llog

Mae'r Cyngor wedi penodi Capita fel ei ymgynghorydd trysorlys a rhan o'r gwasanaeth yw cynorthwyo'r Cyngor i lunio barn ar gyfraddau llog. Yn Atodiad 3, dygir ynghyd nifer o ragolygon cyfredol y ddinas ar gyfer cyfraddau llog tymor byr (Cyfradd y Banciau) a chyfraddau sefydlog tymor hwy. Yn y tabl isod, ceir barn Capita.

Cyfartaledd Blynnyddol (%)	Cyfraddau Banc (%)	Cyfraddau Benthycia BBGC (yn cynnwys addasiad graddfa sicrwydd)		
		5 mlynedd	25 blwyddyn	50 blwyddyn
Mawrth 2014	0.50	2.20	3.40	3.40
Mehefin 2014	0.50	2.20	3.50	3.50
Medi 2014	0.50	2.30	3.70	3.70
Rhagfyr 2014	0.75	2.50	3.80	3.80
Mawrth 2015	0.75	2.60	4.00	4.00
Mehefin 2015	1.00	2.80	4.20	4.20
Medi 2015	1.00	2.90	4.30	4.30
Rhagfyr 2015	1.25	3.00	4.40	4.40
Mawrth 2016	1.25	3.20	4.50	4.50
Mehefin 2016	1.50	3.30	4.60	4.60
Medi 2016	1.75	3.40	4.70	4.70
Rhagfyr 2016	1.75	3.50	4.70	4.70
Mawrth 2017	2.00	3.60	4.80	4.80

Ymchwyddodd twf CMC y DU yn ystod 2013 a hanner cyntaf 2014. Ers hynny, mae'n ymddengys ei fod wedi cilio braidd ond mae'n parhau yn gryf yn ôl safonau'r DU ac fe ddisgwylir i barhau yn yr un modd i mewn i 2015 a 2016. Mae angen ail-falansio'r economi yn sylweddol i ffwrdd o wariant defnyddwyr tuag at ddiwydiant, buddsoddi busnes ac allforio er mwyn sefydlu'r adferiad yma'n gadarn. Un bwrn ar yr economi yw'r ffaith fod chwyddiant cyflogau ond wedi cychwyn bod yn fwy na chwyddiant CPI, felly'n galluogi incwm gwario a safonau byw i gychwyn gwella. Oherwydd y plymiad ym mhris olew, aeth chwyddiant CPI i lawr i 1.0% yn Nhachwedd, y raddfa isaf ers Medi 2002. Disgwylir i chwyddiant aros o gwmpas neu'n is na 1.0% am y rhan fwyaf o'r flwyddyn; bydd hyn yn helpu gwella incwm gwario defnyddwyr ac, felly, cynnal twf yr economi yn ystod 2015. Fodd bynnag, mae angen gwella cynhyrchiant llafur yn sylweddol i alluogi graddfeydd cyflogau i gynyddu a chefnogi ymhellach incwm gwario defnyddwyr a thwf yr economi. Yn ychwanegol, bydd rhaid i'r raddfa galonogol mae diweithdra wedi bod yn disgyn arwain, yn y pen draw, i bwysau am gynyddu cyflogau, er bod y safbwyntiau cyfredol ar y llacrydd cuddiedig yn y farchnad lafur, yn ôl pob tebyg, yn golygu fod hyn yn annhebygol o ddigwydd yn fuan yn 2015.

Mae'r UD, economi fwyar byd, wedi cynhyrchu graddfeydd twf syfrdanol o 4.6% (blynyddol) yn Ch2 2014 a 5.0% yn Ch3. Mae hyn yn hynod o addawol am y rhagolygon am dwf cryf yn mynd yn ei flaen ac mae'n edrych yn debyg fod yr UD bellach yn gadarn ar y llwybr adferiad llawn o'r argyfwng ariannol o 2008. O ganlyniad, disgwylir yn hyderus mae'r UD fydd yr economi orllewinol fawr cyntaf i gychwyn cynyddu graddfeydd canolog erbyn canol 2015.

Mae nifer o oblygiadau rheoli trysorlys allweddol i'r rhagolygon economi cyfredol a strwythur graddfeydd llog y farchnad a chynnyrch dyled y llywodraeth:-

- Gwlad Groeg : Mae'n debygol bydd yr etholiad cyffredinol ar 25 Ionawr 2015 yn dod a pharti gwleidyddol i bŵer sydd gwrth-UE ac yn gwrth-llymder. Fodd bynnag, petai hyn, yn y pen draw, yn arwain at Gwlad Groeg yn gadael yr Ewro, mae'n annhebygol bydd hyn yn ansefydlogi'n uniongyrchol y Parth ewro, gan fod yr UE wedi rhoi mewn lle 'firewalls' digonol i reoli'r cwmp uniongyrchol ond i Gwlad Groeg. Fodd bynnag, mae'n llawer mwy anodd i feintoli'r effeithiau anuniongyrchol o'r cryfhau tebygol o'r partïon gwleidyddol gwrth-UE a gwrth-llymder drwy gydol yr UE;
- O ran y Parth ewro yn gyffredinol, ciliodd y pryderon yn sylweddol yn 2013 ynglŷn ag argyfwng mawr. Fodd bynnag, arweiniodd y dirywiad yn y twf a chwyddiant yn ystod ail hanner 2014, a phryderon ynglŷn â'r sefyllfa yn Wcráin, Dwyrain Canol ac Ebola, tuag at adfywiad o'r pryderon hynny wrth i'r risg gynyddu ei fod yn symud tuag at ddechwyddiant a chyfnod hir o dwf gwan iawn. Nid yw anawsterau dyled sofran wedi mynd i ffwrdd a gall pryderon mawr ddod yn ôl ynglŷn â gwledydd unigol nad ydynt yn mynd i'r afael yn ddeinamig ar faterion sylfaenol o dwf isel, anghystadleurwydd rhyngwladol a'r angen am ddiwygiadau hir-ddisgwyliedig o'r economi (fel mae Iwerddon wedi ei wneud). O'r herwydd, mae'n bosibl dros yr ychydig flynyddoedd nesaf, gall cymarebau lefelau dyled llywodraeth i CMC barhau i gynyddu i lefelau gall arwain at fuddsoddwyr golli hyder yn hyfywedd ariannol y gwledydd rheini. O'r herwydd, mae risgiau gwrthbartïon yn parhau'n uchel. Mae hyn yn parhau i awgrymu'r defnydd o gwrthbartïon o safon uchel am gyfnodau byrrach;
- Mae'n debygol bydd dychweliadau buddsoddiadau'n parhau yn weddol isel yn ystod 2015/16 a thu hwnt;

- Anwadal oedd graddfeydd llog benthyciadau yn ystod 2014 wrth i byliau bob yn ail o newyddion da a drwg hybu optimistiaeth, a wedyn pesimistiaeth, o'r farchnadoedd ariannol. Gwelwyd yn wythnosau diwethaf 2014 cynnyrch giltiau ddisgyn i lefelau hanesyddol hynod o isel ar ôl i chwyddiant suddo, ffoi i ansawdd o ecwitiau (yn enwedig yn y sector olew, ac i ffwrdd o'r ddyled a'r ecwitiau o'r gwleidd cynhyrchu olew sydd â marchnadoedd sy'n datblygu, a chynnydd yn tebygolrwydd bydd yr ECB yn cychwyn lleddfu meintiol (prynu dyled llywodraeth EZ) yn fuan yn 2015. Mae'r polisi o osgoi benthyciadau newydd drwy rhedeg i lawr balansau arian parod dros ben wedi gwasanaethu'n dda dros yr ychydig blynnyddoedd diwethaf. Fodd bynnag, mae angen adolygu hyn yn ofalus er mwyn osgoi costau benthyciadau uwch yn y dyfodol, pan ni fydd awdurdodau'n gallu osgoi benthyciadau newydd i gyllido gwariant cyfalaf newydd ac/neu i ail-gyllido dyled sy'n aeddfedu; a
- Bydd cost cario yn parhau ar gyfer unrhyw fenthyciadau newydd sy'n achosi cynnydd yn buddsoddiadau, gan fydd hyn yn golygu colled refeniw rhwng costau benthyciadau a dychweliadau buddsoddi.

3.3 Y Strategaeth Fenthyca

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn parhau i gynnal sefyllfa o dan-fenthyca. Mae hyn yn golygu bod yr angen am fenthyciadau cyfalaf (sef y Gofyniad Cyllido Cyfalaf), heb ei ariannu'n llawn ac mae dyledion benthyca wedi cael eu defnyddio fel mesur dros dro i gefnogi arian wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor. Mae'r driniaeth hon yn un bwyllog oherwydd bod dychweliadau ar fuddsoddiadau yn isel a risg o ran wrth bartion yn uchel a bwriedir glynu wrthi lle'n briodol (gweler 3.3.1 isod am ystyriaeth fwy manwl o fenthyca mewnol ac allanol).

Yn erbyn y cefndir hwn a'r risgiau o fewn y rhagolygon economaidd, mabwysiedir dull pwylllog o ran gweithgareddau trysorlys 2015/16. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro cyfraddau llog yn y marchnadoedd ariannol ac yn mabwysiadu dull pragmatig at amgylchiadau sy'n newid:-

- Os roedd teimlad bod risg sylweddol o GWYMP sydyn yn y cyfraddau tymor byr a thymor hir, e.e. oherwydd mwy o risg o ddisgyn yn ôl i ddirwasgiad neu risgiau datchwyddiant, yna bydd benthyciadau tymor hir yn cael eu gohirio ac ystyrir newid o gyllido cyfradd sefydlog i fenthyca tymor byr.
- Os roedd teimlad bod risg sylweddol o GYNNYDD llawer mwy yn y cyfraddau tymor hir a thymor byr na'r rhagolygon cyfredol, efallai oherwydd cynnydd cyflymach na'r disgwyl o ran dad-ddirwyn lleddfu meintiol yn yr UD neu gynnydd annisgwyl mewn gweithgareddau economaidd byd-eang neu gynnydd sydyn mewn risgiau chwyddiant, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hailasesu gyda'r tebygolrwydd o gyllido tymor sefydlog tra byddai cyfraddau llog yn parhau i fod yn is nac y byddent yn yr ychydig o flynyddoedd nesaf.

Diwygio'r CRT yng Nghymru

Bydd angen strategaeth fenthyca ar wahân ar gyfer talu'r setliad CRT i Lywodraeth Cymru erbyn 2 Ebrill 2015. Bydd rhaid i'r Cyngor fod ag arian ar gael ar gyfer y setliad ar 2 Ebrill 2015 a bydd rhaid cyllido hwn drwy fenthyciad gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC) felly bydd angen benthyciad ar wahân i'r pwrpas hwn yn unig. Mae swyddogion wrthi'n ystyried union strwythur y benthyciadau y byddir yn eu cymryd er mwyn sicrhau ei fod yn cwrdd â gofynion cynllun busnes y CRT a gofynion y Cyngor yn gyffredinol.

Adroddir ar unrhyw benderfyniadau i'r corff gwneud penderfyniadau priodol pan ddaw'r cyfle nesaf.

3.3.1 Benthycia mewnol yn erbyn benthycia allanol

Mae'r amodau cyfredol yn nodi bod angen agwedd hyblyg o ran y dewis rhwng benthycia mewnol ac allanol. Mae llawer o'r ffactorau a oedd wrth wraidd y polisi blaenorol i allanoli'r holl fenthycia yn parhau i fod yn ddilys, e.e.:-

- Gan fod y Gyfradd Banc a chyfraddau'r BBGC yn parhau i fod yn anarferol o isel yn hanesyddol, erys cyfle unigryw i awdurdodau lleol reoli eu strategaeth o gymryd benthyciadau allanol newydd.

Fodd bynnag, mae rhai cyfyngiadau yn parhau mewn perthynas â'r dull hwn o weithredu, fel y dywedwyd eisoes, e.e.:-

- Gall y polisi olygu bod yn agored i risg credyd (e.e. risg y bydd y banc yn methu ar y ddyled), felly bydd raid rheoli'r elfen hon yn ofalus iawn;
- Rhaid parhau i roi sylw manwl i'r gwahaniaeth rhwng y cyfraddau benthycia a'r cyfraddau buddsoddi i sicrhau bod y Cyngor yn cael gwerth am arian unwaith y mae lefel briodol o reolaeth risg wedi ei chyrraedd i sicrhau diogelwch buddsoddiadau.

O blaid mewnoli, dros y tymor canolig, disgwylir y bydd cyfraddau buddsoddi yn is na'r cyfraddau benthycia tymor hir. Mae hynny'n golygu bod ystyriaethau gwerth am arian yn awgrymu y gellid cael gwerth gorau trwy osgoi benthycia allanol newydd a thrwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyled allanol sy'n aeddfedu (cyfeirir at hyn fel benthycia mewnol). Byddai hynny'n sicrhau'r arbedion tymor byr mwyaf posib.

Fodd bynnag, rhaid pwysu a mesur arbedion tymor byr a geid trwy osgoi benthycia allanol tymor hir yn 2014/15 yn erbyn y posibilrwydd o gael costau tymor hir ychwanegol, trwy ohirio cymryd benthyciadau allanol newydd nad oes modd eu hosgoi tan yn hwyrach ymlaen pan ragwelir y bydd cyfraddau tymor hir y BBGC yn sylweddol uwch. Yn ychwanegol at hyn, bydd angen parhau i adolygu'n rheolaidd oblygiadau benthyciadau mewnol ar lif arian a bydd hynny'n cyfyngu ar lefel bosib y benthycia mewnol.

Gallai'r ymadael o'r system cymhorthdal CRT fod yn gyfle i gymryd benthyciadau BBGC ar lefelau hanesyddol isel a gallai hynny fod o fudd i'r Cyngor cyfan yn y tymor hir. Bydd angen adolygu strategaeth o'r fath yn yr wythnosau'n arwain at y dyddiad ymadael rhagweledig (gweler Adran 3.4).

Yn erbyn y cefndir hwn, byddir yn wylidwrus gyda gweithgareddau trysorlys 2015/16. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro'r farchnad cyfraddau llog ac yn cymryd agwedd ymarferol tuag at amgylchiadau sy'n newid ac yn rhoi gwybod am unrhyw benderfyniadau i'r corff gwneud penderfyniadau priodol ar y cyfle cyntaf.

3.4 Y polisi ynghylch benthycia ymlaen llaw i gwrdd ag anghenion

Ni fydd y Cyngor yn benthycia mwy nag y mae ei angen, na chyn bod angen gwneud hynny, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw o fewn amcangyfrifon gofynion cyllido cyfalaf a gymeradwywyd ymlaen llaw a bydd penderfyniadau o'r fath yn cael eu hystyried yn ofalus i sicrhau bod modd dangos gwerth am arian a bod y Cyngor yn gallu sicrhau diogelwch arian o'r fath.

Wrth benderfynu a fydd y Cyngor yn benthycu cyn bod angen gwneud hynny bydd y Cyngor yn:-

- sicrhau bod cyswllt clir rhwng y rhaglen gyfalaf a phroffil aeddfedrwydd y portffolio dyled gyfredol sy'n cefnogi'r angen i fenthycu cyn i'r angen godi;
- sicrhau bod cyfrifoldebau refeniw parhaus sy'n cael eu creu, a'r goblygiadau ar gyfer cynlluniau a chyllidebau'r dyfodol wedi eu hystyried;
- pwysu a mesur y ffactorau economaidd a marchnad a allai gael dylanwad ar ddull ac amseriad unrhyw benderfyniad i fenthycu;
- ystyried manteision ac anafanteision dulliau cyllido eraill;
- ystyried y cyfraddau llog eraill sydd ar gael, y cyfnodau mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio;
- ystyried effaith benthycu ymlaen llaw ar falansau arian buddsoddi sy'n cynyddu dros dro (hyd nes y bydd angen cyllido gwariant cyfalaf) a'r ffaith y byddir yn fwy agored yn sgil hynny i risg gwrth barti, a risgiau eraill, a lefel risgiau o'r fath o gofio'r trefniadau sydd wedi eu sefydlu i'w cyfyngu i'r eithaf.

Bydd y risgiau'n gysylltiedig ag unrhyw weithgaredd benthycu o flaen y galw yn amodol ar werthusiad o flaen llaw ac adroddiadau dilynol drwy'r mecanwaith adrodd canol-blwyddyn neu flynyddol.

3.5 Ad-drefnu Dyled

Gan y bydd cyfraddau benthycu tymor byr yn sylweddol rhatach na chyfraddau llog tymor sefydlog hwy, efallai y bydd cyfleoedd i wneud arbedion trwy symud o ddyledion tymor hir i ddyled tymor byr. Fodd bynnag, bydd angen ystyried yr arbedion hyn yn wyneb sefyllfa gyfredol y trysorlys a maint a chost ad-dalu dyledion (h.y. y premiymau a godir).

Bydd y rhesymau dros ad-drefnu yn cynnwys:-

- Cynhyrchu arbedion arian parod ac/neu arbedion llif arian gyda disgownt;
- Cynorthwyo i gwrdd â'r strategaeth trysorlys;
- Gwella balans y portffolio (diwygio'r proffil aeddfedu ac/neu falans yr anwadalrwydd ariannol).

Rhoddir ystyriaeth hefyd i nodi a oes posibilrwydd ar ôl i wneud arbedion trwy adael i falansau buddsoddi gostwng trwy ad-dalu dyled yn gynnar oherwydd bod cyfraddau tymor byr ar fuddsoddiadau yn debygol o fod yn is na chyfraddau a delir ar ddyledion cyfredol.

Rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Archwilio am yr holl weithgareddau ad-drefnu dyled yn y cyfarfod nesaf ar ôl cymryd y camau.

4. Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

4.1 Polisi Buddsoddi

Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Canllawiau") a Chôd Ymarfer Diwygiedig CIPFA 2011 ar gyfer Awdurdodau Lleol ynghylch Rheolaeth Trysorlys mewn Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Nodiadau Canllawiau i'r Sectorau eraill. Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor fydd diogelwch yn gyntaf, hylifedd yn ail ac wedyn elw.

Yn unol â'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA ac er mwyn gostwng risgiau i fuddsoddiadau i'r eithaf, mae'r Cyngor wedi nodi'n glir yr ansawdd credyd isaf sy'n dderbyniol yn achos gwrthbartion i'w cynnwys ar y rhestr er mwyn creu rhestr o wrthbartion sydd â theilyngdod credyd uchel sydd hefyd yn caniatáu arallgyfeirio ac atal risg dwysedd.

Mae newidiadau rheoleiddiol parhau yn y sector bancio wedi eu dylunio i sicrhau gwell sefydlogrwydd a llai o risg ac er mwyn gwneud i ffwrdd â disgwyliad y bydd y Llywodraeth yn rhoi cymorth ariannol petai sefydliad yn methu. Rhagwelir y bydd tynnu'n ôl y gefnogaeth hon yn cael effaith ar y graddfeydd a roddir i sefydliadau. O'r herwydd, yr unig raddfeydd fydd yn cael eu defnyddio i fonitro gwrthbartion yw'r graddfeydd Tymor Byr a Thymor Hir yn unig. Ni fydd y graddfeydd a ddefnyddiwyd eisoes sef Hyfywedd, Cadernid Ariannol a Chefnogaeth yn berthnasol mwyach. Nid yw'r newid hwn yn adlewyrchu dirywiad yn yr amgylchedd credyd ond, yn hytrach, newid dull mewn ymateb i newidiadau rheoleiddiol.

Fel o'r blaen, nid graddfeydd yn unig fydd yn penderfynu ar ansawdd sefydliad ac mae'n bwysig asesu a monitro'r sector ariannol yn barhaus ar sail micro a macro ac mewn perthynas â'r amgylcheddau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau yn gweithredu y tu mewn iddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sydd yn adlewyrchu barn y marchnadoedd. I'r perwyl hwn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu gyda'i ymgynghorwyr i fonitro prisiau marchnad fel trosglwyddo risgiau credyd ac yn troshaenu'r wybodaeth honno am ben y graddfeydd credyd.

Bydd ffynonellau gwybodaeth eraill a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfraddau a gwybodaeth arall mewn perthynas â'r sector bancio er mwyn sefydlu proses sgrïwtini gadarn ynghylch addasrwydd gwrthbartion buddsoddi posib.

Mae offerynnau buddsoddi a nodwyd i'w defnyddio yn y flwyddyn ariannol wedi eu rhestru yn Atodiad 5 dan y categorïau Buddsoddiadau 'Penodedig' a 'Amhenodedig'.

O bryd i'w gilydd, bydd y Cyngor hefyd yn gwneud benthyciadau, adneuo a buddsoddiadau i bwrpas darparu ei wasanaethau buddsoddiadau polisi). Bydd y trafodion yma angen awdurdod y Cyngor Sir ar gyfer symiau dros £100k. Bydd yr holl drafodion yn amodol ar ansawdd credyd digonol a chymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 mewn ymgynghoriad â'r Deilydd Portffolio Cyllid.

4.2 Polisi Teilyngdod Credyd

Y brif egwyddor sy'n rheoli meini prawf buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch ei fuddsoddiadau er bod cynhyrchion neu ddychweliad ar fuddsoddiad hefyd yn ystyriaeth allweddol. Wedi rhoi sylw i hynny, bydd y Cyngor yn sicrhau:-

- Bod ganddo bolisi sy'n amlinellu'r categorïau o fuddsoddiadau y bydd yn buddsoddi ynddynt, y meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartion buddsoddi a chanddynt ddiogelwch digonol a monitro eu diogelwch. Nodir hyn yn yr adrannau isod sy'n ymwneud â buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig; a
- Bod ganddo hylifedd digonol yn ei fuddsoddiadau. I'r perwyl hwn, bydd yn gosod allan y gweithdrefnau ar gyfer penderfynu am ba hyd y byddai'n ddoeth ymrwymo arian. Mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol i ddangosyddion pwyllog y Cyngor sy'n ymwneud ag uchafswm y symiau y gellir eu buddsoddi.

Bydd y Swyddog Adran 151 yn cynnal rhestr gwrthbartion yn unol â'r meini prawf a osodir allan yn Atodiad 6 ac adolygir y meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor eu cymeradwyo pan fo'r angen. Mae'r meini prawf hyn yn wahanol i'r rhai sy'n penderfynu ar y mathau o offerynnau buddsoddi sy'n benodedig neu'n amhenodedig oherwydd mae'n darparu cronfa gyffredinol o wrthbartion yr ystyrir eu bod o safon uchel ac y gall y Cyngor eu defnyddio yn hytrach na diffinio'r math o offerynnau buddsoddi y dylid eu defnyddio.

Mae'r meini prawf isafswm graddfa yn defnyddio'r dull cyfenwador lleiaf o ddewis gwrthbartion a'r terfynau gweithredol. Golyga hyn fod defnyddio isafswm meini prawf y Cyngor yn berthnasol i'r raddfa isaf sydd ar gael ar gyfer unrhyw sefydliad (gan ddefnyddio asiantaethau graddio credyd Fitch, Moody's a Standard & Poor's). Er enghraifft, petai sefydliad yn cael ei raddio gan ddwy asiantaeth, mae un ohonynt yn cwrdd â meini prawf y Cyngor ond nid yw'r llall, ar sail graddfa credyd, fydd y sefydliad yn disgyn tu allan i'r meini prawf benthycyca. Darparir gwybodaeth meini prawf credyd gan Capita Asset Services, ar yr holl wrthbartion gweithredol sy'n cydymffurfio â'r meini prawf isod. Gellir gadael allan o'r rhestr gwrthbartion (delio) unrhyw wrthbarti sy'n methu cwrdd â'r meini prawf. Rhoddir gwybod i swyddogion bron ar unwaith ar ôl unrhyw newidiadau, megis newidiadau graddio, gwylio graddio (hysbysiad o newid tebygol), rhagolygon graddio (hysbysiad o newid tymor hwy posib), ac ystyrir y wybodaeth cyn gweithredu.

Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n ddyddiol. Bydd y Cyngor yn cael gwybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y 3 asiantaeth drwy ddefnyddio gwasanaeth teilyngdod credyd Capita.

Fel haen ychwanegol i'r meini prawf isafswm graddfa credyd a ddisgrifir uchod, mae'r Cyngor hwn hefyd yn defnyddio'r gwasanaeth teilyngdod credyd a ddarperir gan Capita Asset Services. Mae'r gwasanaeth hwn yn defnyddio dull modelu soffistigedig gan ddefnyddio graddfeydd credyd gan y tair prif asiantaeth graddfeydd credyd - Fitch, Moody's a Standard and Poor's. Yn ychwanegol at hynny, cymerir y camau isod i asesu graddfeydd credyd gwrth bartion:-

- Ystyrir rhagolygon credyd a gweithgareddau monitro credyd gan asiantaethau graddfeydd credyd;
- Trosglwyddo Risgiau Credyd i roi rhybudd buan am newidiadau tebygol mewn graddfeydd credyd;
- Graddfeydd sofran i ddewis gwrthbartion o'r gwledydd sydd fwyaf teilwng i gredyd yn unig.

Mae'r dull modelu hwn yn cyfuno graddfeydd credyd, gweithgareddau monitro credyd a rhagolygon credyd mewn system sgorio sydd wedi ei phwysoli ac sydd wedi ei chyfuno wedyn gyda throshaen o TRC a fydd, yn y pen draw, yn cynhyrchu cyfres o godau lliw i nodi pa mor deilwng o gredyd yw gwrthbartion. Mae'r codau lliw hyn yn cael eu defnyddio gan y Cyngor, gyda disgresiwn y Swyddog A 151, i gynorthwyo i benderfynu cyfnod amser y buddsoddiadau. Bydd y Cyngor, felly, fel arfer yn defnyddio gwrthbartion o fewn y cyfnodau canlynol:-

- Melyn 5 mlynedd *
- Pinc tywyll 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.25
- Pinc golau 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.5
- Piws 2 flynedd
- Glas 1 flwyddyn (ond yn berthnasol i Fanciau DU a wladolwyd neu a led wladolwyd)
- Oren 1 flwyddyn
- Coch 6 mis
- Gwyrdd 100 diwrnod
- Dim Lliw Dim i'w ddefnyddio

Mae gwasanaeth teilyngdod credyd Capita Asset Services yn defnyddio amrywiaeth ehangach o wybodaeth na'r graddfeydd sylfaenol yn unig a, thrwy defnyddio system sgorio pwysedig risg, nid yw'n rhoi mwyafrif gormodol i graddfeydd un asiantaeth yn unig.

Cyfeirir hefyd at ddata a gwybodaeth arall ynglŷn â'r farchnad fel y bydd ar gael ac fel sy'n briodol.

4.3 Cyfyngiadau Gwlad

Mae'r Cyngor wedi penderfynu na fydd ond yn defnyddio gwrthbartion cymeradwy o wledydd gyda graddfa credyd sofran o AA- yn ôl Graddfeydd Fitch (neu asiantaethau cyfatebol eraill os na fydd Fitch yn ei ddarparu). Fe welir rhestr o'r gwledydd sy'n gymwys trwy ddefnyddio'r meini prawf credyd hyn ar ddyddiad yr adroddiad yn Atodiad 7. Bydd swyddogion yn ychwanegu neu'n tynnu oddi ar y rhestr pe bai'r graddfeydd yn newid yn unol â'r polisi hwn.

4.4 Strategaeth Fuddsoddi

Cronfeydd mewnol: Bydd buddsoddiadau'n cael eu gwneud gan gyfeirio at y balans craidd a'r gofynion llif ariannol a'r rhagolygon o ran cyfraddau llog tymor byr (h.y. graddfeydd buddsoddi hyd at 12 mis).

Disgwyliadau o ddychweliadau ar fuddsoddiadau: Rhagwelir y bydd Graddfa Llog y Banciau yn 0.5% cyn dechrau codi o chwarter 4 2015. Mae'r rhagolygon am raddfa'r Banc am y flwyddyn ariannol a ddaw i ben ym Mawrth fel a ganlyn:-

- 2015/2016 0.75%
- 2016/2017 1.25%
- 2017/2018 2.00%

Mae risgiau negyddol i'r rhagolygon hyn (h.y. cynnydd yn y Cyfradd Banc yn digwydd yn hwyrach) os yw twf economaidd yn gwario. Fodd bynnag, os bydd cyflymder y twf yn cyflymu, efallai y bydd risg gadarnhaol.

Mae'r cyfraddau enillion a gyllidebwyd ar fuddsoddiadau am gyfnodau o hyd at gant o ddyddiau yn ystod pob blwyddyn ariannol am y pedair blynedd nesaf fel a ganlyn:-

2015/16 0.60%
2016/17 1.25%
2017/18 1.75%
2018/19 2.25%
2019/20 2.75%
2020/21 3.00%
2021/22 3.25%
2022/23 3.25%
Blynnyddoedd diweddarach 3.50%

Ar gyfer ei falansau sy'n cael eu cynhyrchu gan lif arian, bydd y Cyngor yn ceisio defnyddio ei gyfrifon busnes mynediad ar unwaith ac wrth gefn, ac adneuron cyfnod byr (tros nos i 100 diwrnod) er mwyn elwa o log cyfansawdd.

4.5 Adroddiad buddsoddi diwedd blwyddyn

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, bydd y Cyngor yn adrodd yn ôl ar ei weithgareddau buddsoddi fel rhan o'i Adroddiad Trysorlys Blynnyddol.

4.6 Rheolwyr Cronfeydd Allanol

Nid yw'r Cyngor wedi penodi rheolwyr cronfeydd allanol. Byddir yn cadw'r angen i wneud hyn dan sylw a'i adrodd arno yn y modd priodol cyn y gwneir unrhyw benodiad o'r fath.

4.7 Polisi ar ddefnyddio darparwyr gwasanaeth allanol

Er mwyn gallu prynu sgiliau ac adnoddau arbenigol, mae'r Cyngor yn defnyddio Capita Asset Services fel ei ymgynghorwyr allanol ar reoli'r trysorlys. Mae telerau eu penodiad a'r dulliau a ddefnyddir i asesu eu gwerth wedi'u cytuno a'u cofnodi'n gywir ac maent yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.

Mae'r cyfrifoldeb terfynol am benderfyniadau rheoli'r trysorlys yn parhau gyda'r Cyngor.

4.8 Dirprwyo

Fe welir cynllun dirprwyo Rheoli'r Trysorlys a rôl y Swyddog Adran 151 yn Atodiad 8.

ATODIADAU

1. Proffil aeddfedu benthyciadau
2. Datganiad Polisi DRI
3. Rhagolygon cyfraddau llog
4. Cefndir economaidd
5. Buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig
6. Rheolau Gwrthbartion
7. Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddiadau
8. Cynllun dirprwyo rheoli'r trysorlys a rôl y swyddog cyllid 151
9. Egwyddorion Allweddol Rheoli Trysorlys
10. Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys
11. Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys
12. Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys

ATODIAD 1/APPENDIX 1

DADANSODDIAD BENTHYCIADAU YN AEDDFEDU 2014/15 YMLAEN/ LOANS MATURITY ANALYSIS 2014/15 ONWARDS						
	PWLB Aeddfedu/ PWLB Maturity £'000	PWLB EIP/ Annuity/ PWLB EIP/ Annuity £'000	Benthyciadau Marchnad/ Market Loans £'000	PWLB Amrywiol/ PWLB Variable £'000	Cyfanswm yn Aeddfedu/ Total Maturing £'000	%YN Aeddfedu o'r Cyfran yn sefyll/ Maturing of Total Outstanding %
2014/15	0	1	0	0	1	0.0
2015/16	0	8	0	0	8	0.0
2016/17	0	9	0	0	9	0.0
2017/18	5,500	9	0	0	5,509	6.2
2018/19	5,000	10	0	0	5,010	5.6
2019/20	5,000	11	0	0	5,011	5.6
2020/21	4,500	12	0	0	4,512	5.0
2021/22	0	14	0	0	14	0.0
2022/23	2,285	15	0	0	2,300	2.6
2023/24	1,854	16	0	0	1,870	2.1
2024/25	0	18	0	0	18	0.0
2025/26	0	20	0	0	20	0.0
2026/27	854	22	0	0	876	1.0
2027/28	1,674	24	0	0	1,698	1.9
2028/29	0	26	0	0	26	0.0
2029/30	854	21	0	0	875	1.0
2030/31	0	15	0	0	15	0.0
2031/32	1,281	9	0	0	1,290	1.4
2032/33	0	8	0	0	8	0.0
2033/34	0	0	0	0	0	0.0
2034/35	0	0	0	0	0	0.0
2035/36	0	0	0	0	0	0.0
2037/38	0	0	0	0	0	0.0
2039/40	5,000	0	0	0	5,000	5.6
2040/41	3,500	0	0	0	3,500	3.9
2045/46	0	0	0	0	0	0.0
2047/48	0	0	0	0	0	0.0
2050/51	2,000	0	0	0	2,000	2.2
2052/53	28,238	0	0	0	28,238	31.5
2054/55	3,000	0	0	0	3,000	3.3
2055/56	3,500	0	0	0	3,500	3.9
2056/57	5,000	0	0	0	5,000	5.6
2057/58	8,513	0	0	0	8,513	9.6
2059/60	1,763	0	0	0	1,763	2.0
2060/61	0	0	0	0	0	0
	89,316	268	0	0	89,585	100.0
Cyfartaledd bywyd (blynyddoedd)/ Average life(years)	25.43	10.41	0.00	0.00	25.38	
Cyfartaledd graddfa (%)/ Average rate (%)	5.70	9.41	0.00	0.00	5.72	

Datganiad Polisi Darpariaeth Refeniw Isafswm 2015/16

Rhaid i'r Cyngor dalu elfen o wariant cyfalaf y Cyngor sydd wedi cronni bob blwyddyn (y GAC) drwy daliad refeniw (y ddarpariaeth refeniw isaf) (DRI), er y caniateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol os yw'n dymuno (darpariaeth refeniw wirfoddol) (DRW).

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor llawn gymeradwyo Datganiad GAC ymlaen llaw bob blwyddyn. Rhoddir nifer o opsiynau i gynghorau ar yr amod bod darpariaeth bwyllloch. Argymhellir fod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad DRI isod:-

Yn achos cyfalaf a wariwyd cyn 1 Ebrill 2008 neu ar gyfer gwariant cyfalaf o 1 Ebrill 2008 a ddefnyddiwyd i gefnogi gwariant cyfalaf i bwrpas y Grant Cymorth Refeniw, y polisi DRI fydd codi 4% o'r GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol (yn unol ag opsiwn 2 y canllawiau statudol).

O 1 Ebrill 2008, y polisi DRI a fydd yn cael ei ddefnyddio ar gyfer yr holl fenthyca digefnogaeth (gan gynnwys PFI a phrydlesau ariannol) fydd y dull Bywyd Ased, gyda'r DRI yn seiliedig ar yr amcangyfrif o fywyd yr asedau, yn unol â'r rheoliadau (rhaid defnyddio'r opsiwn hwn yn achos unrhyw wariant sydd wedi ei gyfalafu dan Gyfarwyddyd Cyfalafu (yn unol ag opsiwn 3 y canllawiau statudol). Bydd y Swyddog A151 yn penderfynu will be the Asset Life method, with the MRP based on the estimated life of the assets, in accordance with the regulations (this option must be applied for any expenditure capitalised under a Capitalisation Direction) (in accordance with option 3 of the statutory guidance). Bydd y Swyddog A151 yn gosod y cyfnodau bywyd rhagdygiedig yn seiliedig ar y cyngor a gaiff gan y swyddogion perthnasol.

Oherwydd nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf a wneir gan y Cyngor yn rhai y gellir eu cysylltu ag ased unigol, bydd bywydau ased yn cael eu hasesu ar sail sydd yn adlewyrchu'n fwyaf rhesymol y cyfnodau o fudd y rhagwelir y byddant yn codi o'r gwariant. Hefyd, pa fath bynnag o wariant ydyw, bydd yn cael ei grwpio gyda'i gilydd mewn dull sy'n adlewyrchu natur priif elfen y gwariant ac ni fydd yn cael ei rannu ond mewn achosion lle ceir dwy neu fwy o brif elfennau gyda bywydau economaidd defnyddiol sy'n sylweddol wahanol.

Mae rhan y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gofyniad o ran Ariannu Cyfalaf yn gyffredinol yn destun taliad 2% DRI yn seiliedig ar y GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol a hynny'n unol â'r cynllun busnes 30 blynedd a gymeradwywyd.

Bydd unrhyw ad-daliadau eraill sydd wedi eu cynnwys yn y PFI blynyddol neu brydlesau arian yn rhai GAC.

**Rhagolygon Graddfeydd Llog 2015/2018/
Interest Rate Forecasts 2015/2018/**

Capita Asset Services Interest Rate View													
	Mar-15	Jun-15	Sep-15	Dec-15	Mar-16	Jun-16	Sep-16	Dec-16	Mar-17	Jun-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
Bank Rate View	0.50%	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.50%	1.75%	1.75%	2.00%
3 Month LIBD	0.50%	0.50%	0.60%	0.80%	0.90%	1.10%	1.10%	1.30%	1.40%	1.50%	1.80%	1.90%	2.10%
6 Month LIBD	0.70%	0.70%	0.80%	1.00%	1.10%	1.20%	1.30%	1.50%	1.60%	1.70%	2.00%	2.10%	2.30%
12 Month LIBD	0.90%	1.00%	1.10%	1.30%	1.40%	1.50%	1.60%	1.80%	1.90%	2.00%	2.30%	2.40%	2.60%
5yr PW IB Rate	2.20%	2.20%	2.30%	2.50%	2.60%	2.80%	2.90%	3.00%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%
10yr PW IB Rate	2.80%	2.80%	3.00%	3.20%	3.30%	3.50%	3.60%	3.70%	3.80%	3.90%	4.00%	4.10%	4.20%
25yr PW IB Rate	3.40%	3.50%	3.70%	3.80%	4.00%	4.20%	4.30%	4.40%	4.50%	4.60%	4.70%	4.70%	4.80%
50yr PW IB Rate	3.40%	3.50%	3.70%	3.80%	4.00%	4.20%	4.30%	4.40%	4.50%	4.60%	4.70%	4.70%	4.80%
Bank Rate													
Capita Asset Services	0.50%	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.50%	1.75%	1.75%	2.00%
Capital Economics	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	-	-	-	-	-
5yr PW IB Rate													
Capita Asset Services	2.20%	2.20%	2.30%	2.50%	2.60%	2.80%	2.90%	3.00%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%
Capital Economics	2.20%	2.50%	2.70%	3.00%	3.10%	3.20%	3.30%	3.40%	-	-	-	-	-
10yr PW IB Rate													
Capita Asset Services	2.80%	2.80%	3.00%	3.20%	3.30%	3.50%	3.60%	3.70%	3.80%	3.90%	4.00%	4.10%	4.20%
Capital Economics	2.80%	3.05%	3.30%	3.55%	3.60%	3.65%	3.70%	3.80%	-	-	-	-	-
25yr PW IB Rate													
Capita Asset Services	3.40%	3.50%	3.70%	3.80%	4.00%	4.20%	4.30%	4.40%	4.50%	4.60%	4.70%	4.70%	4.80%
Capital Economics	3.25%	3.45%	3.65%	3.85%	3.95%	4.05%	4.15%	4.25%	-	-	-	-	-
50yr PW IB Rate													
Capita Asset Services	3.40%	3.50%	3.70%	3.80%	4.00%	4.20%	4.30%	4.40%	4.50%	4.60%	4.70%	4.70%	4.80%
Capital Economics	3.30%	3.50%	3.70%	3.90%	4.00%	4.10%	4.20%	4.30%	-	-	-	-	-

Please note – The current PWLB rates and forecast shown above have taken into account the 20 basis point certainty rate reduction effective as of the 1st November 2012

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Economic Background

THE UK ECONOMY

Economic growth, After strong UK GDP growth in 2013 at an annual rate of 2.7%, and then in 2014 0.7% in Q1, 0.9% in Q2 2014 (annual rate 3.2% in Q2), Q3 has seen growth fall back to 0.7% in the quarter and to an annual rate of 2.6%. It therefore appears that growth has eased since the surge in the first half of 2014 leading to a downward revision of forecasts for 2015 and 2016, albeit that growth will still remain strong by UK standards. For this recovery to become more balanced and sustainable in the longer term, the recovery needs to move away from dependence on consumer expenditure and the housing market to exporting, and particularly of manufactured goods, both of which need to substantially improve on their recent lacklustre performance. This overall strong growth has resulted in unemployment falling much faster than expected. The MPC is now focusing on how quickly slack in the economy is being used up. It is also particularly concerned that the squeeze on the disposable incomes of consumers should be reversed by wage inflation rising back significantly above the level of inflation in order to ensure that the recovery will be sustainable. There also needs to be a major improvement in labour productivity, which has languished at dismal levels since 2008, to support increases in pay rates. Unemployment is expected to keep on its downward trend and this is likely to eventually feed through into a return to significant increases in wage growth at some point during the next three years. However, just how much those future increases in pay rates will counteract the depressive effect of increases in Bank Rate on consumer confidence, the rate of growth in consumer expenditure and the buoyancy of the housing market, are areas that will need to be kept under regular review.

Also encouraging has been the sharp fall in inflation (CPI), reaching 1.0% in November 2014, the lowest rate since September 2002. Forward indications are that inflation is likely to remain around or under 1% for the best part of a year. The return to strong growth has helped lower forecasts for the increase in Government debt over the last year but monthly public sector deficit figures during 2014 have disappointed until November. The autumn statement, therefore, had to revise the speed with which the deficit is forecast to be eliminated.

THE GLOBAL ECONOMY

Eurozone (EZ): The Eurozone is facing an increasing threat from weak or negative growth and from deflation. In November 2014, the inflation rate fell further, to reach a low of 0.3%. However, this is an average for all EZ countries and includes some countries with negative rates of inflation. Accordingly, the ECB took some rather limited action in June and September 2014 to loosen monetary policy in order to promote growth. It now appears likely that the ECB will embark on full quantitative easing (purchase of EZ country sovereign debt) in early 2015.

Concern in financial markets for the Eurozone subsided considerably after the prolonged crisis during 2011/2013. However, sovereign debt difficulties have not gone away and major issues could return in respect of any countries that do not dynamically address fundamental issues of low growth, international uncompetitiveness and the need for overdue reforms of the economy, (as Ireland has done). It is, therefore, possible over the next few years that levels of government debt to GDP ratios could continue to rise for some countries. This could mean that sovereign debt concerns have not disappeared but, rather, have only been postponed. The ECB's pledge in 2012 to buy unlimited amounts of bonds of countries which ask for a bailout has provided heavily indebted countries with a strong defence against market forces. This has bought them time to make progress with their economies to return to growth or to reduce the degree of recession. However, debt to GDP ratios (2013 figures) of Greece 180%, Italy 133%, Portugal 129%, Ireland 124% and Cyprus 112%, remain a cause of concern, especially as some of these countries are experiencing continuing rates of increase in debt in excess of their rate of economic growth i.e. these debt ratios are likely to continue to deteriorate. Any sharp downturn in economic growth would make these countries particularly vulnerable to a new bout of sovereign debt crisis. It should also be noted that Italy has the third biggest debt mountain in the world behind Japan and the US.

Greece: the general election due to take place on 25 January 2015 is likely to bring a political party to power which is anti EU and anti austerity. However, if this eventually results in Greece leaving the Euro, it is unlikely that this will directly destabilise the Eurozone as the EU has put in place adequate firewalls to contain the immediate fallout to just Greece. However, the indirect effects of the likely strengthening of anti EU and anti austerity political parties throughout the EU is much more difficult to quantify. There are particular concerns as to whether democratically elected governments will lose the support of electorates suffering under EZ imposed austerity programmes, especially in countries which have high unemployment rates. There are also major concerns as to whether the governments of France and Italy will effectively implement austerity programmes and undertake overdue reforms to improve national competitiveness. These countries already have political parties with major electoral support for anti EU and anti austerity policies. Any loss of market confidence in either of the two largest Eurozone economies after Germany would present a huge challenge to the resources of the ECB to defend their debt.

USA: The U.S. Federal Reserve ended its monthly asset purchases in October 2014. GDP growth rates (annualised) for Q2 and Q3 of 4.6% and 5.0% have been stunning and hold great promise for strong growth going forward. It is therefore confidently forecast that the first increase in the Fed. rate will occur by the middle of 2015.

China: Government action in 2014 to stimulate the economy appeared to be putting the target of 7.5% growth within achievable reach but recent data has indicated a marginally lower outturn for 2014, which would be the lowest rate of growth for many years. There are also concerns that the Chinese leadership has only started to address an unbalanced economy which is heavily over dependent on new investment expenditure, and for a potential bubble in the property sector to burst, as it did in Japan in the 1990s, with its consequent impact on the financial health of the banking sector. There are also concerns around the potential size, and dubious creditworthiness, of some bank lending to local government organisations and major corporates. This primarily occurred during the government promoted expansion of credit, which was aimed at protecting the overall rate of growth in the economy after the Lehmans crisis.

Japan: Japan is causing considerable concern as the increase in sales tax in April 2014 has suppressed consumer expenditure and growth to the extent that it has slipped back into recession in Q2 and Q3. The Japanese government already has the highest debt to GDP ratio in the world.

Capital Asset Services forward view:

Economic forecasting remains difficult with so many external influences weighing on the UK. Our Bank Rate forecasts, (and also MPC decisions), will be liable to further amendment depending on how economic data transpires over 2015. Forecasts for average earnings beyond the three year time horizon will be heavily dependent on economic and political developments. Major volatility in bond yields is likely to endure as investor fears and confidence ebb and flow between favouring more risky assets i.e. equities, or the safe haven of bonds.

The overall longer run trend is for gilt yields and PWLB rates to rise, due to the high volume of gilt issuance in the UK, and of bond issuance in other major western countries. Increasing investor confidence in eventual world economic recovery is also likely to compound this effect as recovery will encourage investors to switch from bonds to equities.

The overall balance of risks to economic recovery in the UK is currently evenly balanced. Only time will tell just how long this current period of strong economic growth will last; it also remains exposed to vulnerabilities in a number of key areas.

The interest rate forecasts in this report are based on an initial assumption that there will not be a major resurgence of the EZ debt crisis. There is an increased risk that Greece could end up leaving the Euro but if this happens, the EZ now has sufficient fire walls in place that a Greek exit would have little immediate direct impact on the rest of the EZ and the Euro. It is therefore expected that there will be an overall managed, albeit painful and tortuous, resolution of any EZ debt crisis that may occur where EZ institutions and governments eventually do what is necessary - but only when all else has been tried and failed. Under this assumed scenario, growth within the EZ will be weak at best for the next couple of years with some EZ countries experiencing low or negative growth, which will, over that time period, see an increase in total government debt to GDP ratios. There is a significant danger that these ratios could rise to the point where markets lose confidence in the financial viability of one, or more, countries, especially if growth disappoints and / or efforts to reduce government deficits fail to deliver the necessary reductions. However, it is impossible to forecast whether any individual country will lose such confidence, or when, and so precipitate a sharp resurgence of the EZ debt crisis. While the ECB has adequate resources to manage a debt crisis in a small EZ country, if one, or more, of the larger countries were to experience a major crisis of market confidence, this would present a serious challenge to the ECB and to EZ politicians.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:-

- Geopolitical risks in Eastern Europe, the Middle East and Asia, increasing safe haven flows.
- UK strong economic growth is weaker than we currently anticipate.
- Weak growth or recession in the UK's main trading partners - the EU, US and China.
- A resurgence of the Eurozone sovereign debt crisis.
- Recapitalisation of European banks requiring more government financial support.
- Monetary policy action failing to stimulate sustainable growth and to combat the threat of deflation in western economies, especially the Eurozone and Japan.

The potential for upside risks to current forecasts for UK gilt yields and BBGC rates, especially for longer term BBGC rates include: -

- An adverse reaction by financial markets to the result of the UK general election in May 2015 and the economic and debt management policies adopted by the new government
- ECB either failing to carry through on recent statements that it will soon start quantitative easing (purchase of government debt) or severely disappointing financial markets with embarking on only a token programme of minimal purchases which are unlikely to have much impact, if any, on stimulating growth in the EZ.
- The commencement by the US Federal Reserve of increases in the central rate in 2015 causing a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds as opposed to equities, leading to a sudden flight from bonds to equities.
- A surge in investor confidence that a return to robust world economic growth is imminent, causing a flow of funds out of bonds into equities.
- UK inflation returning to significantly higher levels than in the wider EU and US, causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Buddsoddiadau Penodedig ac Amhenodedig

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2010) yn rhoi diffiniad o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig.

Mae paragraff 5.1 y Canllawiau yn dweud bod buddsoddiad yn un penodedig os yw'n cwrdd â phob un o'r isod:-

- “(a) the investment is denominated in sterling and any payments or repayments in respect of the investment are payable only in sterling; and*
- (b) the investment is not a long-term investment (*); and*
- (c) the making of the investment is not defined as capital expenditure by virtue of regulation 20(1)(d) of the Local Authorities (Capital Finance and Accounting) (Wales) Regulations 2003 [SI 3239 as amended]; and*
- (ch) the investment is made with a body or in an investment scheme of high credit quality (**); or with one of the following public-sector bodies:*
 - (i) the United Kingdom Government*
 - (ii) a local authority in England or Wales (as defined in section 23 of the 2003 Act) or a similar body in Scotland or Northern Ireland*
 - (iii) a parish or community council.”*

Mae'r Canllawiau hefyd yn dweud bod unrhyw fuddsoddiad nad yw'n cwrdd â'r diffiniad ym mharagraff 5.1 yn cael ei gyfrif fel buddsoddiad amhenodedig.

Yn ystod 2015/16 nid yw'r Cyngor yn bwriadu gwneud unrhyw fuddsoddiadau mewn arian gwledydd tramor, na gyda chyrrff credyd isel, nac unrhyw fuddsoddiadau a ddiffinnir fel gwariant cyfalaf gan y ddeddfwriaeth (megis cyfranddaliadau mewn cwmnïau). Bydd buddsoddiadau amhenodedig felly yn cael eu cyfyngu i (i) buddsoddiadau tymor hir; a (ii) adneuo gyda banciwr y Cyngor i ddibenion trafodaethol os yw'n methu a chwrdd â'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y credyd; yn yr achos hwn, caiff balansau eu cyfyngu i'r eithaf lle mae hynny'n bosib.

Mae'r tabl yn Atodiad 6 yn nodi'r meini prawf a'r cyfyngiadau buddsoddi ar gyfer y gwahanol gategoriâu o fuddsoddiadau y bwriedir eu defnyddio yn ystod 2015/16 ac sydd felly'n sail ar gyfer y rhestr benthyca a gymeradwyir.

Bydd raid i'r Cyngor Sir gymeradwyo unrhyw newidiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn i gategoriâu o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig a ddefnyddir ac/neu i'r meini prawf graddfeydd credyd / cyfyngiadau buddsoddi.

*** Section 2.4 of the 'Guidance' defines a long term investment as "any investment other than (a) one which is due to be repaid within 12 months of the date on which the investment was made or (b) one which the local authority may require to be repaid within that period."

** For the purposes of high credit quality the 'Guidance' states that "for the purposes of paragraph 5.1(d), Welsh ministers recommend that the Strategy should define high credit quality (and where this definition refers to credit ratings, paragraph 6.1 (***) is relevant)."

*** Paragraph 6.1 of the 'Guidance' recommends that "the Strategy should set out the authority's approach to assessing the risk of loss of investments, making clear in particular:

- (a) to what extent, if any, risk assessment is based upon credit ratings issued by one or more credit rating agencies;*
- (b) where credit ratings are used, how frequently credit ratings are monitored and what action is to be taken when ratings change; and*
- (c) what other sources of information on credit risk are used, additional to or instead of credit ratings."*

The table in Appendix 6 of this strategy sets out what this Council defines as high credit quality and the associated investment criteria and limits and section 4.2 of this strategy sets out the Council's creditworthiness approach.

Meini Prawf Gwrthbartïon

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu sydd wedi eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod

* fel y diffinnir yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) 2003

** fel y diffinnir yn Neddff Llywodraeth Leol 2003

Nodiadau ac Eglurhad**(1) Terfyn Arian Parod**

- (i) Mae'r terfynau arian yn berthnasol i'r gwrthbarti unigol ac i'r grŵp cyffredinol y mae'n perthyn iddo. (e.e. ar gyfer y banciau o fewn Grŵp Bancio Lloyds plc (sef Bank of Scotland plc a Lloyds Bank plc), terfyn buddsoddi yn berthnasol i fanciau hynny yn unigol a'r grŵp bancio yn ei gyfanrwydd);
- (ii) Y terfyn arian cyffredinol ar gyfer adneuo'n dros 364 o ddyddiau yw £15m.

(2) Terfyn Amser

- (i) I fyny at, a chan gynnwys y cyfnod a nodwyd.

(3) Arian Gwledydd Tramor

- (i) Bydd buddsoddiadau mewn gwledydd tramor wedi eu cyfyngu i'r rheini a chanddynt raddfa credyd sofran AA- (Fitch) neu gyfatebol (a hyd at uchafswm o £10 miliwn fesul gwlad dramor.
- (ii) Ni chaniateir buddsoddi mewn gwledydd pan mae ei raddfa sofran is ddim yn AA- neu'n uwch. Ni fydd unrhyw gyfyngiad gan wlad yn berthnasol i fuddsoddiadau yn y Deyrnas Gyfunol waeth beth fo'r raddfa credyd sofran.
- (iii) Ni fydd is-gwmnïau grwpiau bancio tramor fel arfer yn cael eu hasesu yn unol â mamwlad y sefydliad riant. Fodd bynnag, bydd Santander UK plc (is-gwmni Bancio Santander yn Sbaen) yn cael ei gyfrif fel banc yn y Deyrnas Gyfunol oherwydd eu masnach freintiau sylweddol yn y Deyrnas Gyfunol a natur hyd fraich y berthynas rhwng y riant a'r is-gwmni.
- (iv) Ni fydd meini prawf graddfeydd credyd sofran a chyfyngiadau gwledydd tramor yn berthnasol i fuddsoddiadau mewn banciau datblygu amlochrog (e.e. Banc Buddsoddi Ewrop a Banc y Byd) na sefydliadau rhyngwladol (e.e. yr Undeb Ewropeaidd).

4. Graddfa Credyd yn Gostwng

Os bydd graddfa credyd yn gostwng ac yn golygu bod y gwrthbarti yn is na'r meini prawf y mae'n rhaid cwrdd â nhw ar gyfer buddsoddi, rhoddir y gorau i ddefnyddio'r gwrthbarti cyn gynted ag y bydd yn ymarferol.

Os bydd y Swyddog Adran 151 yn dymuno parhau i fuddsoddi gyda'r gwrthbarti hwnnw gofynnir am ganiatâd gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac un aelod arall o ddewis y Cadeirydd a bydd raid i'r ddau ohonynt gymeradwyo. Adroddir ar hynny fel sy'n briodol ar yr adeg gyfleus nesaf.

Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddi [yn gywir fel ar 27 Ionawr 2015]

Seiliedig ar y raddfa isaf ar gael

AAA

- Awstralia
- Canada
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsebrwg
- Norwy
- Singapore
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Y Ffindir
- Hong Kong
- Yr Iseldiroedd
- D.U.
- U.D.A

AA

- Abu Dhabi
- Ffrainc
- Qatar

AA-

- Gwlad Belg
- Saudi Arabia

Cynllun dirprwyo Rheoli Trysorlys

(i) Cyngor Sir

- Cymeradwyo'r Gyllideb;
- Cymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol a Polisi MRP, Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau;
- Cymeradwyo diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau; ac
- Gweithredu ar argymhelliad a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio a/neu'r Pwyllgor Gwaith.

(ii) Pwyllgor Gwaith

- Ystyried y gyllideb;
- Cymeradwyo Arferion Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau'r iddynt;
- Cymeradwyo rhannu'r cyfrifoldebau;
- Cymeradwyo dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol a chytuno ar dermau'r apwyntiad;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir fel yn briodol;
- Gweithredu ar argymhellion a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio.

(iii) Pwyllgor Archwilio

- Sgrwtini o faterion Rheoli Trysorlys, fel sy'n ofynnol dan Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Pholisi'r Cyngor a'r Rheoli Trysorlys. Mae'n cynnwys:-
 - sgrwtineiddio Datganiad Strategaeth Blynyddol ar Reoli Trysorlys, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - sgrwtineiddio cynigion am ddiwygiadau i'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a'r diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - derbyn a sgrwtineiddio unrhyw gynigion yn ymwneud â Rheoli Trysorlys sydd angen penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith neu'r Cyngor Sir;
 - derbyn a sgrwtineiddio adroddiadau monitro polisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol.

Rôl Rheoli Trysorlys y Swyddog adran 151

Mae rôl y swyddog (cyfrifol) adran 151 yn cynnwys:

- argymhell cymalau, polisi/arferion rheoli trysorlys i'w cymeradwyo, gan eu hadolygu'n rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth;
- cyflwyno adroddiadau polisi rheoli trysorlys rheolaidd;
- cyflwyno cyllidebau ac amrywiaethau cyllideb;
- derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth rheoli;
- adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a'r rhannu effeithiol o gyfrifoldebau o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd archwilio mewnlol, a chysylltu ag archwilwyr allanol; ac
- argymhell apwyntio darparwyr gwasanaeth allanol.
- Cyfrifoldeb ar gyfer gweithredu a gweinyddu'r penderfyniadau trysorlys, yn cynnwys y penderfyniadau ar fenthycu, buddsoddi ac ariannu, wedi cael ei ddirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi'r Cyngor ac Arferion Rheoli Trysorlys.

Côd Ymarfer : Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Gwasanaethau Cyhoeddus

Egwyddorion allweddol CIPFA *Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus : Côt Ymarfer (Cyfrol 2011)*, fel y disgrifir yn Adran 4 o'r Côt hwnnw yw:-

Egwyddor Allweddol 1:

Dylai sefydliadau gwasanaethau cyhoeddus roi ar waith amcanion ffurfiol a chynhwysfawr, polisïau ac arferion, strategaethau a threfniadau adrodd ar gyfer rheolaeth effeithiol a rheoli eu gweithgareddau rheoli trysorlys.

Egwyddor Allweddol 2:

Dylai eu polisïau a'u harferion ei gwneud yn glir bod rheolaeth effeithiol a rheoli risgiau yn brif amcanion eu gweithgareddau rheoli trysorlys a bod cyfrifoldeb am y rhain yn gorwedd yn glir o fewn eu sefydliadau. Dylai eu harchwaeth am risg ffurfio rhan o'u strategaeth flynyddol, gan gynnwys unrhyw ddefnydd o offerynnau ariannol ar gyfer y rheolaeth bwylllog o'r risgiau hynny, a dylai sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd wrth fuddsoddi arian.

Egwyddor Allweddol 3:

Dylent gydnabod bod mynd ar drywydd gwerth am arian ym maes rheolaeth trysorlys a'r defnydd o fesurau perfformiad addas yn arfau dilys ac yn bwysig i sefydliadau cyfrifol i gyflogi i gefnogi eu busnes ac amcanion y gwasanaeth; a bod, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol eu polisïau rheoli trysorlys a'i arferion yn adlewyrchu hyn.

Aiff y Côt ymlaen i ddweud bod:

“Wrth lunio'r argymhellion hyn mae CIPFA yn cydnabod yr anawsterau o ymdrechu i gael rheolaeth effeithiol ar risg, tra ar yr un pryd yn anelu at sicrhau gwerth am arian. Nid yw'r Côt yn ceisio bod yn rhagnodol ynghylch sut y dylai'r mater hwn gael ei drin, yn enwedig gan ei fod yn cynnwys amrywiaeth mor eang o sefydliadau. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol, mae nodiadau cyfarwyddo sector benodol yn rhoi cyngor addas. Mae CIPFA yn cydnabod nad oes unrhyw ddau sefydliad yn y gwasanaethau cyhoeddus yn debygol o fynd i'r afael â'r mater hwn yn union yr un modd, ond mae llwyddiant yn y maes rheoli'r trysorlys yn debygol o gael ei weld, yn enwedig yn nhermau gwerth am arian fel dangosydd o swyddogaeth rheoli'r trysorlys sy'n perfformio'n gryf”.

“Er ei fod yn dyddio'n ôl i 1991, mae CIPFA yn ystyried bod yr adroddiad gan y Trysorlys a Phwyllgor y Gwasanaeth Sifil o Dy'r Cyffredin ar gau'r BCCI yn dal yn berthnasol, ac yn yr adroddiad fe ddywedwyd :

“Wrth gydbwysu'r risg yn erbyn dychweliad, dylai awdurdodau lleol fod yn fwy pryderus i osgoi risgiau nag i wneud yr elw mwyaf.”

“Yn wir, cefnogwyd y farn hon gan adroddiad y Pwyllgor Dethol Cymunedau a Llywodraeth Leol i fuddsoddiadau awdurdodau lleol yn 2009.”

“Barn CIPFA yw trwy'r holl wasanaethau cyhoeddus y flaenoriaeth yw diogelu cyfalaf yn hytrach na gwneud yr elw mwyaf. Nid yw osgoi pob risg yn briodol nac yn bosibl. Fodd bynnag, mae'n rhaid cael cydbwysedd gyda chyfrifoldeb brwd am arian cyhoeddus.”

Felly, bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r pedwar cymal canlynol fel rhan o'r rheolau sefydlog :

1. Bydd yr Awdurdod yn creu ac yn cynnal, fel conglfeini ar gyfer rheolaeth effeithiol o'r trysorlys :
 - Datganiad polisi ar reoli'r trysorlys, sy'n datgan y polisiau, amcanion a'r dull o reoli risg ei weithgareddau rheoli trysorlys; a
 - Arferion rheoli trysorlys addas (ARhT) yn nodi'r modd y bydd yr Awdurdod yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny, ac yn rhagnodi sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hynny.

Bydd cynnwys y Datganiad Polisi ac ARhT yn dilyn yr argymhellion a gynhwysir yn Adrannau 6 a 7 o'r Côd, yn amodol yn unig i newid lle bo angen adlewyrchu amgylchiadau penodol yr Awdurdod. Ni fydd newidiadau o'r fath yn golygu y bydd yr Awdurdod yn gwro'n sylweddol oddi wrth egwyddorion allweddol y Côd.

2. Bydd y Cyngor Sir, Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ar bolisiau, ymarferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yn cynnwys Strategaeth Blynyddol a Chynllun o flaen llaw y flwyddyn, adroddiadau chwarterol (yn cynnwys adroddiad adolygu canol blwyddyn) a hefyd adroddiad blynyddol ar ôl cau lawr, mewn ffurf sydd wedi ei ragnodi gan y TMPs.
3. Mae'r Cyngor Sir/Pwyllgor Gwaith yn gyfrifol am weithredu ar Bolisiau ac ymarferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn unol â chynllun Dirprwyo Rheolaeth Trysorlys. Mae'r Swyddog Cyllid 151 yn gyfrifol am weithredu a gweinyddu penderfyniadau Rheoli Trysorlys, fydd yn gweithio yn unol hefo Datganiad Polisi'r Awdurdod a'r TMPs ac os ydi hi/fo yn aelod o CIPFA, CIPFA Standard of Professional Practice on Treasury Management.
4. Mae'r Awdurdod yn enwebu'r Pwyllgor Archwilio i fod yn gyfrifol am sicrhau y ceir craffu effeithiol ar y polisiau rheoli'r trysorlys, yr ymarferion a'r perfformiad.

Datganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys

1. Mae'r Awdurdod yn diffinio ei weithgareddau rheoli'r trysorlys fel : "Rheoli buddsoddiadau'r Awdurdod a llif arian, ei fancio, trafodion marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny, a mynd ar drywydd y perfformiad gorau posibl sy'n gyson â'r risgiau hynny".
2. Mae'r sefydliad hwn o'r farn mai nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithlonrwydd ei weithgareddau rheoli'r trysorlys. Yn unol â hynny, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheoli'r trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r sefydliad, ac unrhyw offerynnau ariannol a wnaed i reoli'r risgiau hyn.
3. Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y bydd rheolaeth effeithiol o'r trysorlys yn ei gefnogi wrth gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Mae felly wedi ymrwymo i egwyddorion cyflawni gwerth am arian y maes rheoli'r trysorlys, a defnyddio technegau mesur perfformiad cynhwysfawr ac addas, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol."

DRAFT

**DANGOSYDDION PWYLLOG A THRYSORLYS
GOSOD Y GYLLIDEB 2015/16**

Atodiad 11

Rhif	Dangosydd	2013/14 Alldro	2014/15 Amcangyfrif	2015/16 Cynnig	2016/17 Cynnig	2017/18 Cynnig
Fforddiadwyaeth						
1,2	Amcangyfrif o [neu wir] gymhareb costau dyled i ffrwd refeniw net:					
	Cronfa'r Cyngor	5.54%	5.90%	6.53%	6.64%	6.34%
	Cyfrif Refeniw Tai (gan gynnwys y setliad)	16.40%	13.32%	21.09%	23.76%	22.27%
	Cyfanswm	6.55%	6.62%	8.06%	8.59%	8.30%
3	Amcangyfrifon o effaith ymylol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar y Dreth Gyngor <i>y Dreth Gyngor ar fand D</i>			£2.95	£16.31	£22.11
4	Amcangyfrifon o effaith ymylol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar Renti Tai <i>ar gyfartaledd rhent wythnosol</i>			£29.17	£43.63	£25.20
Pwyll						
5	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR)	✓	✓	✓	✓	✓
	<i>Ydy dyled allanol gros yn llai na'r CFR am y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw gynnydd am y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd dilynol?</i>					
Gwariant Cyfalaf		£000	£000	£000	£000	£000
6,7	Amcangyfrif o [neu wir] Wariant Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	19,571	20,410	15,520	6,500	4,600
	Cyfrif Refeniw Tai	3,169	6,000	8,590	11,900	7,700
	Cyfanswm	22,740	26,410	24,110	18,400	12,300
8,9	Amcangyfrif o [neu wir] Gofyniad Cyllido Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	84,923	91,866	92,787	93,000	91,200
	Cyfrif Refeniw Tai	23,903	22,894	43,836	45,600	45,700
	Cyfanswm	108,825	114,760	136,623	138,600	136,900
Dyled Allanol		£000	£000	£000	£000	£000
10	Terfyn Awdurdodedig					
	: Benthycu Cyffredinol	123,000	125,000	126,000	128,000	126,000
	: Setliad CRT	0	0	36,000	36,000	36,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	2,000	2,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	125,000	127,000	165,000	167,000	165,000

11	Terfyn CRT ar ddyledion:					
	Terfyn CRT ar ddyledion	n/a	n/a	58,780	58,780	58,780
	GCC CRT	n/a	n/a	43,836	45,600	45,700
	Uchdwr CRT	n/a	n/a	14,944	13,180	13,080
12	Ffin Ymarferol					
	: Benthycu Cyffredinol	118,000	120,000	121,000	123,000	121,000
	: Setliad CRT	0	0	36,000	36,000	36,000
	: Ymrwymiadau tymor hir eraill	2,000	2,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	120,000	122,000	160,000	162,000	160,000
13	Gwir Ddyled Allanol	89,585				
Rheoli'r Trysorlys		2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
		Alldro	Amcangyfrif	Cynnig	Cynnig	Cynnig
14	Fod yr Awdurdod Lleol wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus.	✓	✓	✓	✓	✓
		£000	£000	£000	£000	£000
15		100%	100%	100%	100%	100%
16	Y terfyn uchaf ar raddfeydd sefydlog : (prifswm net neilltuol)	105,000	125,000	162,000	164,000	162,000
17	Y terfyn uchaf ar raddfeydd amrywiol: (prifswm net neilltuol)	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
18	Terfyn cyfanswm y prifsymiau a fuddsoddir am gyfnodau dros 364 diwrnod:	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
			2014/15	2014/15		
			terfyn uchaf	terfyn isaf		
19	Terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu'r benthycu graddfa sefydlog					
	• dan 12 mis		20%	0%		
	• 12 mis ac o fewn 24 mis		20%	0%		
	• 24 mis ac o fewn 5 mlynedd		50%	0%		
	• 5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd		75%	0%		
	• 10 mlynedd a throsodd		100%	0%		
			dim newid	dim newid		

Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys

Dangosyddion Pwyllog

A) Fforddiadwyaeth

1,2. Cymhareb y costau cyllido i'r ffrwd referniw net

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad o ran cost cyfalaf (costau benthyca a chostau ymrwymadau tymor hir eraill net o'r incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd referniw net.

Mae'r amcangyfrifon ynghylch costau cyfalaf yn cynnwys ymrwymadau cyfredol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

Fe adlewyrchir dangosyddion CRT (cyfeirnod 2) y setliad hinan-gyllido rhagamcanedig; fe seilir y setliad rhagamcanedig yma ar ffigyrau darparwyd gan Llywodraeth Cymru yn ystod ymgynghoriadau (£21.4m oedd y ffigwr a benthyg ar 4.2%). Fel adroddwyd, gall y ffigwr yma newid.

3. Effaith incrementiadd penderfyniadau mewn perthynas â buddsoddi cyfalaf ar y dreth gyngor

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r costau referniw sy'n gysylltiedig â newidiadau arfaethedig i'r rhaglen gyfalaf dair blynedd a argymhellwyd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb o gymharu ag ymrwymadau a chynlluniau cyfredol y Cyngor sydd eisoes wedi eu cymeradwyo. Mae'r rhagdybiaethau yn seiliedig ar y gyllideb ond yn anorfod, byddant yn cynnwys rhywfaint o amcangyfrifon megis lefel y gefnogaeth o du'r Llywodraeth nad ydynt yn cael eu cyhoeddi dros gyfnod o dair blynedd.

4. Amcangyfrif o effaith incrementaidd y penderfyniadau a wneir mewn perthynas â buddsoddiadau cyfalaf ar lefelau rhenti tai

Yr un modd â'r clandriad ar gyfer y dreth gyngor, mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad yng nghost y newidiadau arfaethedig yn y rhaglen gyfalaf dai a argymhellwyd yn yr adroddiad hwn o gymharu ag ymrwymadau a chynlluniau cyfredol y Cyngor sydd eisoes wedi eu cymeradwyo ac wedi eu mynegi fel yr effaith a gânt ar lefelau rhenti wythnosol,

Mae'r dangosydd hwn yn dangos effaith referniw ar unrhyw newidiadau newydd y bwriedir eu gwneud er y bydd unrhyw effaith arwahanol yn cael ei chyfyngu gan reoliadau rhent.

Dylid nodi nad yw'r dangosydd yma'n adlewyrchu'r setliad hunan-gyllido rhagamcanedig.

B) Pwyll

5. Dyled gros ar GCC

Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled gros, heblaw yn y tymor byr, yn mynd yn uwch na'r GCC yn y flwyddyn blaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon am unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2015/16 a'r ddwy flynedd ariannol dilynol. Rhoddir hyn peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca buan cyfyngedig yn y dyfodol, ond yn sicrhau ni ymgymerir ag unrhyw fenthycia ar gyfer dibenion referniw.

C) Gwariant cyfalaf

7. Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf (CRT)

Fe adlewyrchir dangosyddion CRT (cyfeirnod 7) y setliad hinan-gyllido rhagamcanedig; fe seilir y setliad rhagamcanedig yma ar ffigyrau darparwyd gan Llywodraeth Cymru yn ystod ymgynghoriadau (£21.4m oedd y ffigwr a benthg ar 4.2%). Fel adroddwyd, gall y ffigwr yma newid.

8.9 Anghenion benthgca'r Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

Yr ail ddangosydd pwyllog yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol gweddilliol nad ydyw hyd yma wedi cael ei dalu amdano o adnoddau referniw neu gyfalaf. Yn sylfaenol, mesur ydyw o anghenion benthgca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf nad ydyw wedi ei dalu amdano ar unwaith, yn cynyddu lefel y GCC.

Nid yw'r GCC yn cynyddu i lefel amhenodol, oherwydd mae'r ddarpariaeth referniw isaf (DRI) yn dâl referniw blynyddol statudol sydd, yn gyffredinol, yn gostwng yr angen benthgca yn unol ag oes pob ased.

Mae'r GCC yn cynnwys unrhyw ymrwymadau tymor hir eraill (e.e. cynlluniau PFI, prydesau ariannol). Er bod y rhain yn cynyddu'r GCC ac o'r herwydd, yn cynyddu angen y Cyngor i fenthgca, mae'r mathau hyn o gynllun yn cynnwys cyfleuster benthgca ac o'r herwydd, nid oes raid i'r Cyngor fenthgca ar wahân ar gyfer y cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor £dim o gynlluniau o'r fath yn y GCC.

Fe adlewyrchir dangosyddion CRT (cyfeirnod 9) y setliad hinan-gyllido rhagamcanedig; fe seilir y setliad rhagamcanedig yma ar ffigyrau darparwyd gan Llywodraeth Cymru yn ystod ymgynghoriadau (£21.4m oedd y ffigwr a benthg ar 4.2%). Fel adroddwyd, gall y ffigwr yma newid.

CH) Dyled Allanol

10. **Y terfyn a awdurdodir ar gyfer dyled allanol.** Mae dangosydd pwyllog allweddol arall yn rheoli uchafswm lefel y benthgca. Gwaherddir dyledion allanol y tu draw i'r terfyn hwn ac mae angen i'r Cyngor llawn osod neu ddiwygio'r terfyn. Mae'n adlewyrchu'r lefel o ddyled allanol y gellid, er nad yw hynny'n beth a ddeisyfir, ei fforddio yn y tymor byr ond nid yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r terfyn statudol y penderfynir arno dan adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai'r cyfan o holl gynlluniau'r cyngor neu gynlluniau cyngor penodol er nad ydyw hyd yma wedi defnyddio'r pŵer hwnnw.

Mae'r dangosydd yma'n adlewyrchu gwerth uchaf posibl setliad hunan-gyllido y CRT (£35.8m); gwerth uchaf posibl setliad y CRT yw beth ystyrir y pwynt adennill costau i'r diwygiad hunan-gyllido y CRT i fod yn fanteisiol yn ariannol.

Dywed y Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Cyllid bod y Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd pwyllog hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n gweld anawsterau yn y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion sydd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

11. **Terfyn CRT ar dyledion.** Fel rhan ddigwyiad hunan-gyllido y CRT, dyrennir terfyn ar ddyledion mewn perthynas â'r CRT ar gyfer pob awdurdod lleol yng Nghymru sydd â chyfrifoldeb am dai; (i'w gymhwyso ar 31 Mawrth bob blwyddyn). Bydd y bwllch rhwng y ddau, os yw 'r GCC o fewn y terfyn, yn cael ei gyferio ato fel uchdwr eithaf benthgciadau. Mae'r rhagamcan yn cymeryd i ystyried y setliad ar yr un sail a'r graddfa yn cyfeirnod 2.

- 12. Y ffin weithredol.** Ffin yw hon na fyddir fel arfer yn disgwyl i ddyled allanol fynd yn uwch na hi. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai'n ffigwr tebyg i GCC ond gall fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r ddyled wirioneddol.

Fe adlewyrchir y dangosydd yma gwerth setliad hunan-gyllido rhagamcanedig posibl y CRT ar yr un sail â'r dangosydd Terfyn Awdurdodedig.

Dangosyddion Rheoli Trysorlys

Cyfyngiadau rheoli trysorlys ar weithgareddau

Mae tri o gyfyngiadau mewn perthynas â gweithgareddau trysorlys sy'n ymwneud â dyled. Pwrpas y rhain yw cyfyngu ar weithgaredd y swyddogaeth trysorlys o fewn trothwyon penodol, a chan hynny, reoli risg a lleihau effaith unrhyw symudiad anffafriol yn y cyfraddau llog. Fodd bynnag, os yw'r rhain yn ein cyfyngu'n ormodol, byddant yn effeithio'n andwyol ar y cyfle i leihau costau / gwella perfformiad. Y dangosyddion hyn yw:-

- Y trothwyon uwch o ran y cyfraddau llog amrywiadwy. Mae hwn yn nodi uchafswm ar gyfer cyfraddau llog amrywiadwy yn seiliedig ar y ddyled net o fuddsoddiadau;
- Y trothwyon uwch ar gyfraddau llog sefydlog. Mae hwn yn debyg i'r dangosydd blaenorol ac mae'n cynnwys trothwy uchaf o ran cyfraddau llog sefydlog; a
- Strwythur aeddfedrwydd y benthyciadau. Gosodir y terfynau gros hyn i leihau bregrusrwydd y Cyngor petai symiau cyfraddau sefydlog yn cwmpo ac y mae angen eu hail-gyllido ac sydd eu hangen ar gyfer y terfynau isaf ac uchaf.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	09 CHWEFROR 2015
TEITL YR ADRODDIAD:	PWYLLGOR ARCHWILIO - ADRODDIAD ADOLYGIAD O'I EFFEITHIOLRWYDD 2014/15
PWRPAS YR ADRODDIAD:	ER GWYBODAETH
ADRODDIAD GAN:	RHEOLWR ARCHWILIO
GWEITHREDU:	DIM

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Nodir cylch gorchwyl y Pwyllgor Archwilio yng Nghyfansoddiad y Cyngor. Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor yn cynnwys, yn 3.4.8.1.1 (ix) ofyniad 'i ddarparu adroddiad ar gyfer cyfarfod blynyddol y Cyngor ar ei weithgareddau am y flwyddyn'.
- 1.2 Yn Argraffiad 2013 o Ganllawiau Ymarferol CIPFA ar gyfer Awdurdodau Lleol a'r Heddlu, manylir ar arfer dda o ran swyddogaethau craidd Pwyllgor Archwilio ac yn y canllawiau hynny, cyfeirir at fanteision cynnal hunanasesiad rheolaidd o effeithiolrwydd y Pwyllgor. Awgryma'r canllawiau y dylid defnyddio hunanasesiad o'r fath i gefnogi'r gwaith o gynllunio rhaglen waith y pwyllgor a chynlluniau hyfforddi ac, yn ogystal, fel sylfaen ar gyfer adroddiad blynyddol y Pwyllgor i'r Cyngor.
- 1.3 Yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf felly, mae'r Pwyllgor Archwilio wedi cynnal Gweithdy Blynyddol sy'n cynnwys adolygiad o'i effeithiolrwydd yn ystod y flwyddyn gyfredol gyda golwg ar gynnwys y canlyniadau yn yr adroddiad blynyddol i'r Cyngor. Mae'r Gweithdai hyn yn seiliedig ar ganllawiau ynghylch arferion gorau ac yn benodol, ar Restrâu Gwirio CIPFA - Hunanasesu Arfer Dda a Gwerthuso Effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio sydd wedi eu cynnwys yn Argraffiad 2013 o Ganllawiau Ymarferol CIPFA ar gyfer Awdurdodau Lleol a'r Heddlu.
- 1.4 Cynhaliwyd yr adolygiad o effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio am 2014-13 ar 19 Ionawr 2015 yn Ystafell Bwyllgor 1 yn Swyddfeydd y Cyngor yn Llangefni.

Daeth 6 Aelod o'r Pwyllgor Archwilio i'r gweithdy gan gynnwys Cadeirydd y Pwyllgor. Roedd Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini, Arweinydd y Cyngor a'r Dirprwy Brif Weithredwr hefyd wedi cael gwahoddiad er mwyn codi proffil gwaith y Pwyllgor ond nid oedd yr un ohonynt yn gallu mynychu y tro hwn.

2. EFFEITHIOLRWYDD Y PWYLLGOR ARCHWILIO

- 2.1 CIPFA – Hunanasesiad o Arfer Dda: Mae canlyniadau'r hunanasesiad y Gweithdy o Arfer Dda'r Pwyllgor Archwilio wedi eu cynnwys yn Atodiad A y ffurflen ar ffurf Rhestr Wirio CIPFA – Hunanasesiad o Arfer Dda.
- 2.2 At ei gilydd, roedd hunanasesiad y Pwyllgor Archwilio o'i berfformiad yn erbyn arfer dda yn gadarnhaol ac ystyriwyd mai dim ond 1 o'r 20 arfer dda oedd ddim yn cael eu cyflawni gan y Pwyllgor a bod modd gwella 4 arall o'r 20. Ystyriwyd bod y prif wendidau'n ymwneud â'r isod:-

- Pwrpas a Llywodraethiant y Pwyllgor Archwilio –

At ei gilydd, daethpwyd i'r casgliad yn y Gweithdy fod y pwyllgor yn cwrdd â 3 allan o'r 6 gofyniad ac yn cwrdd yn rhannol â'r 6 arall.

Cytunodd y gweithdy y bydd y gwaith diwygio a diweddarau y bwriedir ei wneud ar gylch gorchwyl y Pwyllgor yn cynnwys cofnodi pwrpas y Pwyllgor yn unol â Datganiad Sefyllfa CIPFA.

Roedd yr Aelodau'n teimlo y byddai cyflwyno mwy o adroddiadau'n uniongyrchol i'r Cyngor yn fuddiol - efallai ar ffurf adroddiad Amlygu'n dwyn sylw ar faterion allweddol/risgiau a godwyd yn y Pwyllgor Archwilio fel a phan mae hynny'n briodol. Roedd yr Aelodau'n teimlo hefyd y dylid ystyried cyflwyno mwy o adroddiadau'n uniongyrchol i'r Prif Weithredwr mewn perthynas â gweithgareddau'r Pwyllgor a phryderon o bwys.

Roedd y gweithdy'n teimlo bod angen codi proffil y Pwyllgor Archwilio. Mae'r Pwyllgor eisoes yn gwahodd yr Arweinydd a Chadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini i sesiynau hyfforddiant a gweithdai effeithiolrwydd. Teimlwyd y byddai mwy o adrodd uniongyrchol i'r Cyngor a'r Prif Weithredwr o gymorth i god proffil y Pwyllgor.

Roedd y gweithdy o'r farn bod angen ystyried sut y gall y Pwyllgor ymgynghori'n fwy effeithiol gyda Phwyllgorau eraill (Sgriwtini, Safonau) a chyda'r Cyngor. Awgrymwyd y gallai rhannu blaenraglenni gwaith ac argymell eitemau ar y cyd i sylw Pwyllgorau gynorthwyo yn hyn o beth.

Daeth y gweithdy i'r casgliad nad oes ar hyn o bryd unrhyw drefniadau ffurfiol ar gyfer dal y Pwyllgor yn atebol am ei berfformiad ac i ddarparu sicrwydd ei fod yn gweithredu'n foddhaol. Dyma pam mewn gwirionedd yr oedd y broses hunanasesu mor bwysig. Ym marn y gweithdy, roedd rôl i SAC yn hyn o beth a dylid gofyn iddynt ddarparu atborth ar ei berfformiad i'r Pwyllgor yn rheolaidd. Awgrymwyd hefyd y dylid gofyn i eraill fynychu'r Pwyllgor yn rheolaidd: Aelod Portffolio, Dirprwy Brif Weithredwr, Swyddog A151. Gellid gofyn yn ffurfiol hefyd i'r Prif Weithgor Archwilio am eu barn ynghylch perfformiad y Pwyllgor.

- Swyddogaethau'r Pwyllgor Archwilio

Cytunodd y Gweithdy y dylid, wrth ddiwygio'r Cylch Gorchwyl, fynd drwy bob un o'r penawdau ynddo a nodi sut y bydd y Pwyllgor yn cydymffurfio â nhw a'r sicrwydd a fydd ar gael i'r Pwyllgor ddibynnu arno. Byddai hyn yn darparu fframwaith sicrwydd ar gyfer y Pwyllgor.

Ym marn y gweithdy, dylai'r bwriad i ddiwygio a diweddarau cylch gorchwyl y Pwyllgor gynnwys yn benodol adolygiad o ran sicrhau gwerth am arian a'r gwerth gorau yn y Cyngor.

Roedd y gweithdy o'r farn hefyd y dylid cryfhau'r cylch gorchwyl o ran darparu sicrwydd dros y fframwaith sicrwydd yn ei chyfanrwydd.

Roedd y gweithdy'n teimlo nad oedd modd, yn yr amser a oedd ar gael mewn pwyllgorau, i sicrhau ei fod yn diwallu'r cyfan o'i swyddogaethau fel y cânt eu nodi yn y cylch gorchwyl yn arbennig felly ei swyddogaethau craidd. Mae'r Cadeirydd wrthi'n adolygu calendr gwaith y Pwyllgor ac ychwanegu at nifer y cyfarfodydd a gynhelir. Gofynnodd yr Aelodau am i unrhyw raglenni ar gyfer cyfarfodydd ychwanegol ganolbwyntio ar bryderon penodol y Pwyllgor fel y gellir sicrhau digon o amser i'w trafod. Bu'r Gweithdy hefyd yn ystyried defnyddio grwpiau gwaith a sesiynau cyn-briffio i ddarparu manylion ychwanegol at y materion allweddol a'r pryderon.

- Aelodaeth a Chefnoogaeth

Roedd yr Aelodau'n cydnabod nad oedd unrhyw asesiad ffurfiol yn erbyn y fframwaith gwybodaeth a sgiliau craidd ar gyfer Aelodau fel a nodwyd yng Nghanllawiau 2013 CIPFA wedi cael ei gynnal hyd yma. Cynhelir asesiad o'r fath yn ystod 2015 er mwyn nodi unrhyw fylchau ac anghenion hyfforddi.

- 2.3 Asesu Effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio: - Nid oedd gan y gweithdy ddigon o amser i ystyried yn llawn a thrafod y rhestr wirio ar gyfer Asesu Effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio. Roedd y rhestr wirio wedi cael ei chylchredeg eisoes gyda rhaglen y gweithdy i holl Aelodau'r Pwyllgor Archwilio a'r sawl a wahoddwyd i'r gweithdy.
- 2.4 Roedd y Rheolwr Archwilio wedi cwblhau copi o'r rhestr wirio er mwyn nodi'r meysydd hynny lle yr oedd gan y Pwyllgor, yn ei farn ef, gryfderau a gwendidau a'r meysydd hynny y gellid eu gwella. Mae'r rhestr wirio a gwblhawyd gan y Rheolwr Archwilio ynghlwm yn Atodiad B yr adroddiad hwn.
- 2.5 Yn asesiad y Rheolwr Archwilio o effeithiolrwydd y Pwyllgor, nodwyd y meysydd canlynol y gall y Pwyllgor ystyried eu gwella yn 2015-16:
- Cefnogi Trefniadau ar gyfer Rheoli Risg
Er bod y Pwyllgor Archwilio wedi cefnogi sefydlu fframwaith Rheoli Risg cadarn sydd wedi ymwreiddio'n llawn yn yr awdurdod, nid yw'r gefnogaeth hon wedi bod yn effeithiol eto o ran sicrhau'r canlyniadau a ddeisyfir.
 - Digonolrwydd y Fframwaith Sicrwydd
Rhaid i'r Pwyllgor barhau i gefnogi datblygiad y gwaith papur ar gyfer ei fframwaith sicrwydd. Mae'r Gweithdy wedi gofyn i fframwaith sicrwydd gael ei ddatblygu ar gyfer cwrdd â'i ymrwymadau dan Gylich Gorchwyl diwygiedig.
 - Cefnogi Trefniadau Gwerth am Arian
Fel y nodwyd uchod yn yr adroddiad hwn, nid yw adolygiad o effeithiolrwydd trefniadau Cyngor ar gyfer sicrhau Gwerth am Arian a gwerth gorau wedi eu cynnwys ar hyn o bryd yng nghylch gorchwyl y Pwyllgor. Bydd Archwilio Mewnol yn cynnwys adolygiad o drefniadau GAA yn y gwasanaethau yn gynnar yn 2015/16 ac yn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio ar ei ganfyddiadau. Gallai'r canlyniadau fod yn sylfaen i waith gweithgor o'r Pwyllgor ac arno'r Penaethiaid Gwasanaeth perthnasol.
 - Helpu'r awdurdod i weithredu trefniadau effeithiol ar gyfer mynd i'r afael â risgiau o ran twyll a llygredd
Nodwyd fel maes ar gyfer ei ddatblygu ymhellach yn 2015-16, drefniadau'r Cyngor ar gyfer mynd i'r afael â thwyll. Mae penodi'r Swyddog Gwrth-Dwyll a chynnal asesiad o'r risg o dwyll a chamgymeriad yng ngweithgareddau'r Cyngor yn gamau cadarnhau ar gyfer gwella trefniadau yn y maes hwn.
 - Hyrwyddo Trefniadau Adrodd Effeithiol a Chyhoeddus i Gydranddeiliaid y Cyngor
Nid oes gan y Pwyllgor rôl ar hyn o bryd mewn perthynas â hyrwyddo trefniadau adrodd effeithiol a chyhoeddus i gydranddeiliaid y Cyngor. Byddai hyn yn cynnwys adolygu a yw penderfyniad a wnaed gan sefydliadau partner yn parhau i fod yn dryloyw ac yn hwylus i'r cyhoedd ac annog gwell tryloywder.

3. CYNLLUN GWEITHREDU EFFEITHIOLRWYDD

- 3.1 Mae'r gwaith a wnaed yn y gweithdy ac mewn perthynas â'r gweithdy wedi nodi meysydd y mae angen eu gwella o ran cwrdd ag arferion gorau ac er mwyn sicrhau fod y Pwyllgor yn parhau i ddatblygu o ran ei effeithiolrwydd.
- 3.2 Gofynnir i'r Pwyllgor ystyried y gwendidau a nodwyd a chymeradwyo datblygu Cynllun Gweithredu'n nodi'r modd y bwriedir rhoi sylw i'r gwendidau yn 2015/16, pwy fydd yn gwneud hynny ac erbyn pryd. Yna, adroddir yn rheolaidd ar berfformiad yn erbyn y Cynllun Gweithredu i'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfodydd.

RHEOLWR ARCHWILIO
09 Chwefror 2015

Atodiad A

CIPFA – Pwyllgorau Archwilio / Canllawiau Ymarferol ar gyfer Awdurdodau Lleol 2013 Hunanasesiad o Arferion Da

	Cwestiynau Arferion Da	Oes/ Ydi	Yn Rhann ol	Na	Sylwadau
Pwrpas a Llywodraethiant y Pwyllgor Archwilio					
1	Oes gan yr awdurdod bwyllgor archwilio pwrpasol?	OES			<p>Gweler y cyfansoddiad – Cylch Gorchwyl yn 3.4.8.</p> <p>Mae'r Pwyllgor Archwilio wrthi ar hyn o bryd yn diweddarau a diwygio ei Gylch Gorchwyl.</p>
2	Ydi'r pwyllgor archwilio yn adrodd yn uniongyrchol i'r Cyngor llawn? (yn berthnasol i lywodraeth leol yn unig)	YDI			<p>Mae rhywfaint o adrodd/argymell yn uniongyrchol i'r Cyngor, megis y Strategaeth Rheoli Trysorlys, Adroddiad Blynnyddol y Pwyllgor Archwilio ac ati.</p> <p>Mae 3.4.8.1.8 yng Nghylch Gorchwyl y Pwyllgor yn caniatáu i archwilwyr ddod â materion gerbron y PA os ydynt o'r farn y dylai'r Cyngor gael gwybod amdanynt.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Roedd yr Aelodau'n teimlo y byddai cyflwyno mwy o adroddiadau'n uniongyrchol i'r Cyngor yn fuddiol - efallai ar ffurf adroddiad Amlygu'n dwyn sylw ar faterion allweddol/risgiau a godwyd yn y Pwyllgor Archwilio fel a phan mae hynny'n briodol.</p> <p>Trafododd yr Aelodau bosibilrwydd adolygu a chytuno ar feysydd risg allweddol ar ddechrau'r flwyddyn ac edrych ar bob un ohonynt yn fanylach yn ystod y flwyddyn.</p> <p>Ystyriwyd hefyd y mater o gyflwyno mwy o adroddiadau'n uniongyrchol i'r Prif Weithredwr ynghylch gweithgareddau a phryderon y Pwyllgor.</p>
3	Ydi'r cylch gorchwyl yn nodi pwrpas y pwyllgor yn glir yn unol â Datganiad Sefyllfa CIPFA?		RHANN OL		Nid yw'r CH cyfredol yn sôn yn benodol am bwrpas – mae'r Pwyllgor Archwilio wrthi ar hyn o bryd yn diweddarau ac adolygu ei CG a bydd y newidiadau'n cynnwys pwrpas y Pwyllgor yn unol â Chanllawiau CIPFA.
4	Ydi rôl a phwrpas y pwyllgor archwilio yn cael eu derbyn a'u deall ar draws yr awdurdod?		RHANN OL		<p>CG wedi ei gynnwys yn y Cyfansoddiad – presenoldeb y PW, DBW, Swyddog Adran 151 a'r Swyddog Monitro'n adlewyrchu dealltwriaeth.</p> <p>Fodd bynnag, roedd yr Aelodau o'r farn bod angen codi proffil y</p>

				<p>Pwyllgor Archwilio. Mae'r Pwyllgor eisoes yn gwahodd yr Arweinydd a'r Cadeirydd Sgriwtini i sesiynau hyfforddiant a gweithdai effeithiolrwydd.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Angen ystyried sut y gall y Pwyllgor ymgynghori mwy gyda Phwyllgorau eraill (Sgriwtini, Safonau) a chyda'r Cyngor. Awgrymwyd y dylid rhannu blaenraglenni gwaith a chyd-argymell eitemau i sylw Pwyllgorau er mwyn cynorthwyo gyda'r broses hon. Byddai o gymorth hefyd cysylltu gyda Phwyllgorau Archwilio awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru a gofyn sut y maent hwy'n cyflawni hyn.</p>
5	Ydi'r pwyllgor archwilio yn rhoi cymorth i'r awdurdod i gwrdd â gofynion llywodraethiant da?			<p>Ym marn yr aelodau, roedd yn anodd mesur cefnogaeth o'r fath. Anodd mesur ond roedd y Pwyllgor wedi rhoi lefel dda o gefnogaeth yn y gorffennol fel y gwelwyd o'r gwaith a wnaed ganddo ac sydd wedi ei gofnodi ar log materion y Pwyllgor.</p> <p>Roedd log o'r materion a godwyd wedi cael ei sefydlu gan y Pwyllgor a oedd yn cynnwys y materion a godwyd, pryd yr oedd angen gweithredu a chan bwy. Fodd bynnag, mae hwn bellach yn hen a gofynnodd yr Aelodau i'r log gael ei ddiweddarau ac am barhau gyda'r gwaith.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Enghreifftiau o gefnogaeth o ran llywodraethiant yn cynnwys derbyn adroddiadau archwilio mewnlol ac allanol; adolygu'r Datganiad Llywodraethu Corfforaethol; derbyn adroddiadau rheoli risg a'r gwaith parhaus o adolygu'r fframwaith rheoli mewnlol ac ati.</p>
6	Ydi'r trefniadau i ddal y pwyllgor i gyfrif am ei berfformiad yn gweithredu'n foddhaol?		RHAN NOL	<p>Nid oes unrhyw drefniadau penodol ar gyfer hyn i'r Pwyllgor Archwilio. Fodd bynnag, yn dilyn yr adolygiad diwethaf o effeithiolrwydd, gofynnwyd am farn SAC (a gynrychiolir ym mhob cyfarfod) ar berfformiad y Pwyllgor.</p> <p>Mae'r Aelodau'n mynychu gweithdy blynyddol i adolygu ei effeithiolrwydd a'i berfformiad ac, yn ogystal, cyflwynir adroddiad i'r Cyngor ar ei waith yn ystod y flwyddyn.</p>

					<p>Sylwadau'r Gweithdy: Roedd yr Aelodau'n credu y gellid gofyn hefyd am farn y rheiny sy'n dod i'r Pwyllgor yn rheolaidd am sut mae'n perfformio; sef yr Aelod Portffolio, y Dirprwy Brif Weithredwr, y Swyddog Adran 151, y Prif Archwiliwr.</p>
Swyddogaethau'r Pwyllgor Archwilio					
7	Ydi cylch gorchwyl y pwyllgor yn rhoi sylw penodol i'r holl feysydd craidd a nodir yn Natganiad Sefyllfa CIPFA?				<p>Sylwadau'r Gweithdy: Pan fo Cylch Gorchwyl diwygiedig yn cael ei gyhoeddi, cytunodd yr Aelodau y dylid cynnal ymarfer i fynd trwy bob un o'r telerau gan nodi sut y bydd y Pwyllgor yn cydymffurfio gyda phob un a pha sicrwydd sydd ar gael y gall y Pwyllgor ddibynnu arno. Byddai hynny'n cynhyrchu fframwaith sicrwydd ar gyfer y Pwyllgor.</p>
a	•Llywodraethiant da	YDI			PA – CG – 3.4.8.1.9 ac yn gyffredinol
b	•Fframwaith sicrwydd		RHAN NOL		<p>Nid yw'r Fframwaith sicrwydd wedi ei gynnwys yn benodol yn CG y PA –mae'r DLIB wedi ei gynnwys ac, yn gyffredinol, mae'r PA wedi bod yn sylw i feysydd y fframwaith.</p> <p>Caiff ei gynnwys yn y fersiwn ddiwygiedig o'r CG.</p>
c	•Archwilio mewnol	YDI			CG PA – 3.4.8.1.1
d	•Archwilio allanol	YDI			CG PA – 3.4.8.1.1
e	•Adrodd ariannol	YDI			CG PA – 3.4.8.1.2
f	•Rheoli risg	YDI			CG PA – 3.4.8.1.9
g	•Gwerth am arian neu werth gorau			NA	<p>Dim yn benodol yn CG y PA ond bydd wedi ei gynnwys yn yr adolygiad arfaethedig a'r diweddariad.</p> <p>Bydd y Gwasanaethau Archwilio Mewnol yn cynnal adolygiad o drefniadau gwerth am arian o fewn y gwasanaethau ac yn ei gyflwyno i'r PA yn gynnar yn 2015/16.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Dylai adroddiadau gynnwys cyfeiriad at y ffaith fod GAA wedi ei gymryd i ystyriaeth a sut y gwnaed hynny.</p> <p>Rhoddir sylw i faterion caffael a rheoli contractau.</p>
h	•Atal twyll a llygredd	YDI			CG PA – 3.4.8.1.3
8	A oes gwerthusiad blynyddol yn cael ei wneud i asesu a yw'r pwyllgor yn cwrdd â'i gyloch gorchwyl a bod sylw digonol yn cael ei	YDI			Mae'r hunanasesiad blynyddol yn cynnwys y meysydd craidd yng ngwaith y Pwyllgor.

	roi i'r meysydd craidd?				Bydd y CG diwygiedig yn cynnwys yr holl feysydd a benodir yn feysydd craidd yng nghanllawiau 2013 CIPFA. Sylwadau'r Gweithdy: Soniodd yr Aelodau nad oedd digon o amser yn y Pwyllgor i ddelio'n llawn gyda'r holl faterion yn y CG. Mae'r Cadeirydd wrthi'n adolygu'r calendr ar gyfer y Pwyllgor a chynyddu nifer y cyfarfodydd a gynhelir. Gofynnodd yr Aelodau am i raglenni unrhyw gyfarfodydd ychwanegol ganolbwyntio ar bryderon allweddol y Pwyllgor er mwyn caniatáu digon o amser i drafod y materion dan sylw.
9	Ydi'r pwyllgor archwilio wedi ystyried y materion ehangach a nodwyd yn Natganiad Sefyllfa CIPFA ac a fyddai'n briodol i'r pwyllgor eu cyflawni?	YDI			Ar hyn o bryd, mae'r pwyllgor yn derbyn ac yn ystyried adroddiadau ar drefniadau RhT; trosolwg o'r Adroddiad Gwella Blynyddol ac adroddiadau cyhoeddus eraill; ynghyd â'r Adroddiad Blynyddol ar lechyd a Diogelwch. Sylwadau'r Gweithdy: Ystyriodd yr Aelodau a ddylai meysydd ehangach o'r fath gynnwys gweithio gyda'r Pwyllgor Safonau o ran moeseg ond nid oedd yn credu bod angen gwneud hynny.
10	Os gwelwyd mai sylw cyfyngedig sy'n cael ei roi i feysydd craidd, a oes cynlluniau wedi eu sefydlu i fynd i'r afael â hynny?	YDI			Llunir Cynllun Gweithredu yn seiliedig ar weithdy blynyddol y Pwyllgor a byddai'n cynnwys unrhyw feysydd craidd yr ystyrir nad ydynt wedi cael sylw digonol yn y cyfnod perthnasol.
11	Ydi'r pwyllgor wedi cynnal ei swyddogaeth anymgynghorol trwy beidio â chymryd unrhyw bwerau gwneud penderfyniad nad ydynt yn gyson a'i bwrpas craidd?	YDI			Gwneir penderfyniadau yn unol â'r CG.
Aelodaeth a chefnogaeth					
12	A ddewiswyd strwythur a chyfansoddiad effeithiol ar gyfer y pwyllgor archwilio? Dylai hyn gynnwys:				
a	•Gwahaniad oddi wrth y pwyllgor gwaith	YDI			CG y PA 3.4.8.3.2 – Nid yw Aelodau'r Pwyllgor Gwaith yn gymwys i wasanaethu ar y PA. 3.4.8.3.5 – Ni chaiff y Cadeirydd fod yn aelod o grŵp sydd ar y Pwyllgor Gwaith.
b	•Cymysgedd priodol o wybodaeth a sgiliau ymysg yr aelodau	YDI			Mae'r Pwyllgor yn cynnwys aelodau o lawer o wahanol gefndiroedd, gan gynnwys dau aelod lleyg sy'n darparu mewnbwn o'r tu allan i'r awdurdod lleol i waith y Pwyllgor. Rhoddir sesiynau cynefino i

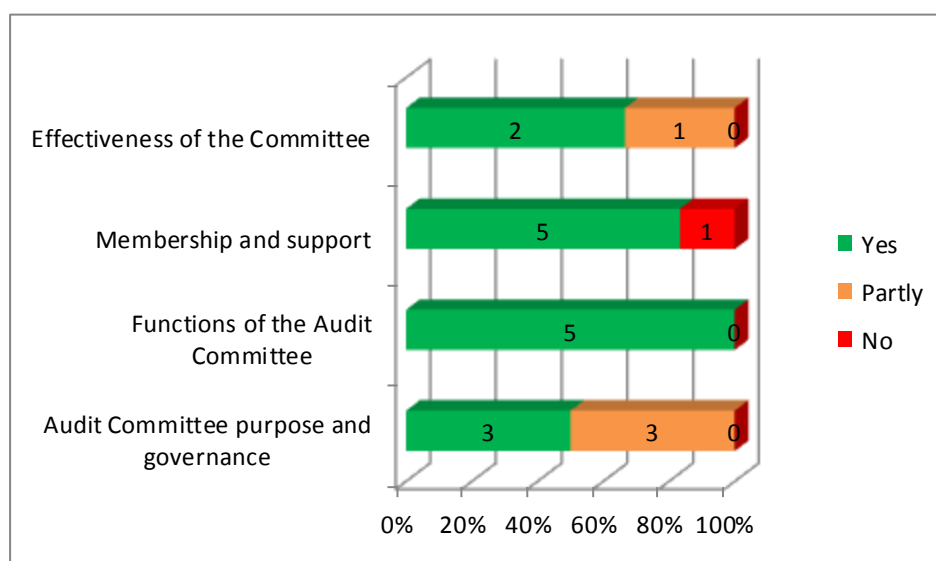
				<p>aelodau'r pwyllgor ynghyd â hyfforddiant penodol ar feysydd sy'n ymwneud â'u gwaith fel y Datganiad Cyfrifon, Rheoli'r Trysorlys, rheoli risg ac ati ynghyd â diweddarau ac adolygu rôl y Pwyllgor a'r canllawiau a'r rheoliadau diweddaraf yn ei weithdai blynyddol.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Roedd yr aelodau'n cefnogi'r trefniadau i sicrhau bod gwybodaeth ar gael am sgiliau'r aelodau fel bod modd penderfynu ar y gymysgedd briodol o sgiliau. Nid yw'r wybodaeth hon ar gael ar hyn o bryd.</p> <p>(Gweler 15 os gwelwch yn dda ynghylch asesu'r sgiliau craidd yn erbyn y rheiny a nodir yng nghanllawiau CIPFA ar gyfer 2013).</p>
c	•Pwyllgor o faint hwylus	YDI		<p>CG y PA – 3.4.8.3 Aelodaeth wyth aelod o'r Cyngor a dau aelod cyfetholedig.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Ystyriwyd bod maint y Pwyllgor yn briodol.</p> <p>Roedd yr Aelodau yn cefnogi bwriad y Cadeirydd i adolygu nifer y cyfarfodydd a gynhelir yn 2015/16 a'r calendr o waith a fabwysiedir am y flwyddyn i ddod.</p>
d	•Os defnyddir aelodau annibynnol, eu bod wedi eu penodi trwy ddefnyddio'r broses briodol	YDI		<p>Cael eu dewis yn wreiddiol gan Is-bwyllgor o'r PA – wedi ei ymestyn trwy bleidlais yn y PA yn Rhagfyr 2013.</p> <p>Yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor Archwilio yn 2015, cyflwynir opsiynau ar gyfer y broses a fabwysiedir i ddewis aelodau cyfetholedig ar gyfer 2015/16 ymlaen.</p>
13	Oes gan gadeirydd y pwyllgor wybodaeth a sgiliau priodol?	YDI		<p>Nid yw gwybodaeth a sgiliau'r Cadeirydd wedi eu hasesu'n ffurfiol yn erbyn y wybodaeth graidd a'r sgiliau a amlinellir yng nghanllawiau CIPFA.</p> <p>Mae'r Cadeirydd cyfredol yn gadeirydd profiadol ar gyfer y PA ac wedi mynychu nifer o sesiynau hyfforddi ar feysydd allweddol yng ngwaith y Pwyllgor.</p> <p>Roedd yr Aelodau'n cytuno fod y Cadeirydd cyfredol yn cwrdd</p>

				<p>â'r maen prawf hwn.</p> <p>(Gweler 15 os gwelwch yn dda ynghylch asesu'r sgiliau craidd yn erbyn y rheiny a nodir yng nghanllawiau CIPFA ar gyfer 2013).</p>
14	Oes trefniadau i gefnogi'r pwyllgor gyda sesiynau briffio a hyfforddiant?	YDI		<p>Mae'r Pwyllgor wedi derbyn hyfforddiant cynefino a hyfforddiant penodol ar Reoli'r Trysorlys ac mae RM ar Raglen Hyfforddiant yr Aelodau a weinyddir gan AD. Cynhelir hunanasesiad blynyddol hefyd o effeithiolrwydd y Pwyllgor sy'n cynnwys diweddariad ar rôl y Pwyllgor a'r rheoliadau a'r canllawiau diweddaraf ar gyfer Pwyllgorau Archwilio.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Roedd yr Aelodau yn ystyried bod y trefniadau hyfforddi yn ddigonol.</p> <p>Fodd bynnag, roedd yr Aelodau'n credu y byddai mwy o sesiynau briffio ar bryderon a materion penodol o fantais yn hytrach na bod y wybodaeth yn cael ei darparu fel rhan o'r cyfarfodydd arferol.</p>
15	A ydi aelodaeth y pwyllgor wedi ei asesu fel aelodaeth foddhaol yn seiliedig ar y fframwaith sgiliau a gwybodaeth greiddiol?		NA	<p>NI chynaliwyd asesiad ffurfiol hyd yma o'r fframwaith sgiliau a gwybodaeth graidd a nodir yng Nghanllawiau CIPFA ar gyfer 2013.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Cynhelir hunanasesiad ffurfiol gan aelodau yn 2015 o'r wybodaeth graidd a'r sgiliau er mwyn nodi unrhyw fylchau o ran sgiliau ac anghenion hyfforddi.</p>
16	Oes gan y pwyllgor berthynas weithio dda gyda sefydliadau a phobl allweddol, gan gynnwys archwilwyr mewnol, archwilwyr allanol a'r prif swyddog cyllid?	YDI		<p>Mae'r cyfan yn dod i bob Pwyllgor Archwilio ac mae'r Aelod Portffolio a'r Dirprwy Brif Weithredwr yn mynychu'n rheolaidd –</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Roedd yr Aelodau'n credu bod y berthynas gyda'r swyddogion cymorth yn foddhaol.</p>
17	Ydi'r ysgrifenyddiaeth a'r gefnogaeth weinyddol ar gyfer y pwyllgor yn ddigonol?	YDI		<p>Mae'r clarcod pwyllgor yn anfon rhaglenni ac yn cymryd cofnodion. Mae'r Uned Gyfieithu yn dod i bob cyfarfod. Anfonir rhaglenni ymlaen llaw.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy:</p>

					Roedd yr Aelodau'n credu bod y cymorth yn foddhaol.
Effeithiolrwydd y Pwyllgor					
18	Ydi'r pwyllgor wedi cael sylwadau am ei berfformiad gan y rheini sy'n ymwneud a'r pwyllgor neu sy'n dibynnu ar ei waith?			NA	<p>Cafodd y Pwyllgor rai sylwadau gan SAC yn dilyn y Gweithdy blaenorol.</p> <p>Ar hyn o bryd, nid oes proses ffurfiol ar gyfer adolygu a darparu atborth gan bobl eraill sy'n mynychu'r Pwyllgor Archwilio'n rheolaidd na chan y rheiny sy'n dibynnu ar ei waith.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Gofynnodd yr aelodau am gael sefydlu proses ar gyfer cael atborth bob blwyddyn gan y rheiny sy'n dod i'r pwyllgor yn rheolaidd a'r rheiny sy'n dibynnu ar ei waith.</p>
19	Ydi'r pwyllgor wedi asesu a yw'n ychwanegu gwerth i'r sefydliad a sut mae'n gwneud hynny?	YDI			<p>Cynhelir gwerthusiad o'r fath fel rhan o'r adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd y Pwyllgor. Mae Cadeirydd y Pwyllgor hefyd yn ystyried sut y mae'r Pwyllgor yn ychwanegu gwerth fel rhan o'i adroddiad blynyddol i'r Cyngor.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Roedd yr Aelodau o'r farn mai un ffordd i benderfynu a oedd y Pwyllgor yn ychwanegu gwerth fyddai iddo adolygu ei log o faterion a godwyd a gwerthuso canlyniad pob un yn dilyn mewnbwn y Pwyllgor.</p>
20	Oes gan y pwyllgor unrhyw gynllun gweithredu i wella unrhyw wendidau?	OES			<p>Caiff cynllun gweithredu ei gynhyrchu ar ôl pob Gweithdy a'i gynnwys mewn adroddiad ar y gweithdy a'r canlyniadau ar gyfer y Pwyllgor Archwilio llawn nesaf.</p> <p>Sylwadau'r Gweithdy: Cynllun Gweithredu i'w gynhyrchu yn dilyn canlyniadau'r Gweithdy.</p>

Summary of Results by Area

Maes a Ystyriwyd	Do	Rhannol	Na	Cyfansw m
Pwrpas a llywodraethiant y Pwyllgor Archwilio	3	3	0	6
Swyddogaethau'r Pwyllgor Archwilio	5	0	0	5
Aelodaeth a chefnogaeth	5	0	1	6
Effeithiolrwydd y Pwyllgor	2	1	1	3
	15	4	1	20

CIPFA – Pwyllgorau Archwilio / Cyfarwyddvd Ymarferol i Awdurdodau Lleol 2013

Gwerthuso Effeithlonrwydd y Pwyllgor Archwilio

Tudalen 45

	Meysydd lle gall y Pwyllgor Archwilio ychwanegu gwerth drwy gefnogi gwelliant	Esiamplau o sut y gall y Pwyllgor Archwilio ychwanegu gwerth a darparu tystiolaeth o effeithlonrwydd	Hunanarfarnu, esiamplau, meysydd o gryfder a gwendidau	Asesiad cyffredinol: 5-1
1	Hyrwyddo egwyddorion llywodraethu da a'u cymhwyso i wneud penderfyniad.	Darparu adolygiad cadarn o'r DLIB a'r sicrwydd sy'n ei sylfaenu. Gweithio gydag aelodau allweddol/llywodraethwyr i wella eu dealltwriaeth o'r DLIB a'u cyfraniad iddo. Cefnogi adolygiadau/archwiliadau o drefniadau llywodraethu. Cyfranogi mewn hunanasesiadau o drefniadau llywodraethu. Gweithio gyda phwyllgorau oedolion partner i adolygu trefniadau llywodraethu mewn partneriaethau.	<ul style="list-style-type: none"> •Adolygiad o'r DLIB; •Cefnogaeth ar gyfer adolygiadau llywodraethu drwy'r flwyddyn gan AM a SAC ac ati. •Yn ymwneud â'r adolygiad o DLIB - dod yn rhan o'r broses o gefnogi'r fframwaith sicrwydd llywodraethu; •Gweithdai hunanasesiad gan gynnwys llywodraethu. <p><u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Yn dilyn adolygu a diweddarau CG y Pwyllgor, awgrymodd yr Aelodau y dylid cael eglurhad ynghylch sut y gall y Pwyllgor gwrdd â gofynion pob un o'r telerau yn y CG a'r sicrwydd sydd ar gael iddynt. Bydd hyn o gymorth i ddatblygu Fframwaith Sicrwydd ar gyfer y Pwyllgor a'i helpu i ddatblygu ei galendr gwaith. •Gofynnodd yr Aelodau am i log o'r materion a godwyd ac a drafodwyd yn y Pwyllgor gael ei gynnal i gefnogi ei rôl o ran hyrwyddo llywodraethiant da. 	4
2	Cyfrannu tuag at ddatblygu amgylchedd rheoli effeithiol.	Monitro gweithrediad argymhellion gan archwilwyr. Annog perchnogaeth o'r fframwaith rheoli mewnol gan reolwyr priodol. Codi pryderon ynghylch reoliadau gydag uwch reolwyr priodol.	<ul style="list-style-type: none"> •Monitro cyfradd gweithredu adolygiadau AM yn adroddiad cynnydd y Rheolydd Archwilio; •Galw rheolwyr i mewn i egluro gwendidau rheoli mewn adroddiadau Coch; <p><u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Ymestyn tracio argymhellion i'r holl adroddiadau - angen cefnogi cofrestr 	4

			<p>ganolog ac argymhellion, camau a gweithrediad.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Mae'r Aelodau wedi awgrymu y dylid cynnal gweithgorau a fyddai'n cyfarfod yn y cyfamser rhwng cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Archwilio ac a fyddai'n canolbwyntio ar feysydd penodol yn fanlloch ac yn ddyfnach na'r pwyllgor. Dylai grwpiau o'r fath gynnwys uwch swyddogion perthnasol ac aelodau perthnasol nad ydynt yn gwasanaethu ar y Pwyllgor Archwilio. 	
3	Cefnogi'r broses o sefydlu trefniadau ar gyfer llywodraethu risg a chael trefniadau effeithiol i reoli risg.	Adolygu trefniadau rheoli risg a'u heffeithlonrwydd, e.e. meincnodi rheoli risg. Monitro gwelliannau. Dal perchnogion risg i gyfrif am y risgiau mwyaf/strategol.	<ul style="list-style-type: none"> •Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi parhau i herio'r amser a gymer i weithredu'n llawn ar drefniadau rheoli risg yn y Cyngor. •Mae'r Pwyllgor wedi cefnogi'r sefydliad – ond nid yw'r gefnogaeth honno wedi bod yn effeithiol o ran sicrhau'r canlyniadau a ddeisyfir. <p><u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Dylai'r Pwyllgor barhau i herio swyddogion ynghylch methiant i sefydlu'r broses yn gadarn. •Bwriedir cyflwyno adroddiad cynnydd i gyfarfod mis Ebrill o'r Pwyllgor Archwilio. 	2
4	Rhoi cyngor ar ba mor ddigonol yw'r fframwaith sicrwydd ac ystyried a yw sicrwydd yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol ac yn effeithlon.	Nodi anghenion sicrwydd, nodi bylchau neu orgyffwrdd mewn sicrwydd. Edrych i lyfnhau'r broses o gasglu sicrwydd ac adrodd yn ôl. Adolygu effeithlonrwydd darparwyr sicrwydd, e.e. archwilio mewnol, rheoli risg, archwilio allanol.	<ul style="list-style-type: none"> •Roedd y Pwyllgor wedi dechrau cynnwys adolygiad o'r fframwaith rheoli sicrwydd yn ei galendr ar gyfer 2014 ond nid yw hyn wedi digwydd ers peth amser. Ymddengys bod y gwaith o ddatblygu Fframwaith Sicrwydd ar bapur wedi stopio. •Mae Aelodau wedi gofyn i Fframwaith Sicrwydd gael ei ddarparu ar gyfer CG diwygiedig y Pwyllgor a byddir yn croesawu hynny fel rhywbeth a fyddai'n ailgychwyn y gwaith o ddatblygu Fframwaith Sicrwydd corfforaethol. 	3

			<p><u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Awgrymu bod uwch reolwyr yn ailgychwyn datblygu'r Fframwaith sicrwydd corfforaethol sy'n gysylltiedig â'r gwaith a wnaed i gynhyrchu Datganiad Llywodraethu Corfforaethol. •Aelodau o'r farn bod angen i'r Pwyllgor Archwilio fod yn fwy rhagweithiol o ran rhoi gwyod i'r Cyngor a'r UDA a'r PG am feysydd sy'n peri pryder. 	
5	Cefnogi ansawdd y gweithgaredd archwilio mewnol, yn arbennig drwy sicrhau ei annibyniaeth sefydliadol.	Adolygu'r siarter archwilio a'r trefniadau adrodd yn ôl gweithredol. Asesu effeithlonrwydd y trefniadau archwilio mewnol a chefnogi gwelliannau.	<ul style="list-style-type: none"> •Bod y Pwyllgor yn adolygu'r Siarter a'r Protocol Archwilio Mewnol sy'n cynnwys ei annibyniaeth; •Derbyn adroddiadau cynnydd gan AM yn rheolaidd; •Cymeradwyo'r Cynllun AM bob blwyddyn gan gynnwys adolygiad o'r adnoddau sydd eu hangen i weithredu'r Cynllun Archwilio Mewnol Gweithredol. <p><u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Fel uchod - gellid ystyried ffyrdd o adolygu a mesur archwilio mewnol a risg. Angen i AM wneud hynny bob pum mlynedd yn PSIAS. 	4
6	Cynorthwyo i gyflawni targedau ac amcanion yr awdurdod drwy roi cymorth gogyfer sicrhau llywodraethu priodol, rheoli risg, a threfniadau sicrwydd.	Adolygu prosiectau a rhaglenni mawr gogyfer sicrhau bod trefniadau llywodraethu a sicrwydd yn eu lle. Adolygu effeithlonrwydd trefniadau rheoli perfformiad.	<ul style="list-style-type: none"> •Mae'r Pwyllgor yn cynorthwyo yn hyn o beth drwy ei waith a'i gefnogaeth yn ystod y flwyddyn. •Mae Log y Pwyllgor Archwilio o faterion a godwyd yn cefnogi'r Pwyllgorau sy'n gyfrifol am y materion hynny. <p><u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Nid yw'r Pwyllgor yn adolygu prosiectau a rhaglenni mawr; •Nid yw'r Pwyllgor yn adolygu trefniadau perfformiad. 	3

7	Cefnogi datblygiad trefniadau cadarn ar gyfer sicrhau gwerth am arian.	Sicrhau bod sicrwydd ar y trefniadau gwerth am arian yn cael ei gynnwys yn y sicrwydd a dderbynnir gan y pwyllgor archwilio. Ystyried sut y mae perfformiad o ran gwerth am arian yn cael ei werthuso fel rhan o'r DLIB.	<p><u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Mae'r casgliad GAA yn cynnwys nifer o elfennau'n ymwneud ag effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi ac mae'n fwy pellgyrhaeddol o lawer na materion GAA yn unig; •GAA i gael ei gynnwys yn CG diwygiedig y Pwyllgor; •Y meini prawf penodol ar gyfer y casgliad ynghylch GAA yw: •Sicrhau cadernid ariannol (adolygiad PA o'r CATC); •Herio'r modd y mae'n sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd; •Bydd Archwilio Mewnol yn cynnwys adolygiad o drefniadau GAA yn y Gwasanaethau yn fuan yn 2015/16 ac yn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio ar y casgliadau. Gallai'r canlyniadau fod yn sylfaen i waith grŵp cychwynnol ar gyfer y Pwyllgor yn cynnwys y Penaethiaid Gwasanaeth perthnasol. (Gweler os gwelwch yn dda y gwelliannau a awgrymir yn 2 uchod). 	1
8	Cynorthwyo'r Awdurdod i weithredu gwerthoedd llywodraethu da, gan gynnwys trefniadau effeithiol ar gyfer atal twyll a risgiau o lygredd.	Adolygu trefniadau yn erbyn y safon a osodir yn llyfryn CIPFA <i>Rheoli'r Risg o Dwyll</i> (Llyfr Coch 2). Adolygu risgiau twyll ac effeithlonrwydd strategaeth y sefydliad er mwyn rhoi sylw i'r risgiau hynny. Asesu effeithlonrwydd y trefniadau llywodraethu moesegol ar gyfer staff a llywodraethwyr.	<ul style="list-style-type: none"> •Mae'r Pwyllgor yn derbyn Adroddiad Twyll Blyneddol sy'n manylu ar y gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn. •Mae'r Swyddog Atal Twyll sydd newydd ei benodi yn cynnal asesiad risg cyntaf y Cyngor ynghylch twyll a chamgymeriadau a bydd yn adrodd yn ôl i'r Pwyllgor yn fuan yn 2015/16. <p><u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> •Nid yw'r risgiau a'r camau lliniaru o ran twyll yn cael eu hadrodd ar hyn o bryd i'r Pwyllgor (ond gweler yr uchod mewn perthynas ag adroddiad 2015/16); •Nid yw'r Pwyllgor yn adolygu trefniadau 	2

			llywodraethiant moeseg y Cyngor ar gyfer staff ac Aelodau.	1
9	Hyrwyddo proses adrodd yn ôl gyhoeddus ac effeithiol i gydranddeiliaid yr awdurdod ac i'r gymuned leol a mesurau i ddarparu tryloywder ac atebolrwydd.	Gwella sut mae'r Awdurdod yn cyflawni ei gyfrifoldebau ar gyfer adrodd yn ôl yn gyhoeddus; er enghraifft, gwell targedu at y gynulleidfa, Saesneg/Cymraeg plaen. Adolygu a yw gwneud penderfyniadau drwy sefydliadau partner yn parhau i fod yn dryloyw ac ar gael i'r cyhoedd ac a yw'n annog mwy o dryloywder.	Caiff rhaglenni a chofnodion y Pwyllgor Archwilio eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor <u>Meysydd yr awgrymir y dylid eu gwella:</u> ●Nid oes gan y Pwyllgor rôl ar hyn o bryd mewn perthynas â hyrwyddo dulliau adrodd effeithiol i gydranddeiliaid yr awdurdod.	

CIPFA – Pwyllgorau Archwilio / Cyfarwyddyd Ymarferol i Awdurdodau Lleol 2013

Gwerthuso Effeithlonrwydd y Pwyllgor Archwilio

	Allwedd Asesu
5	Tystiolaeth glir ar gael o nifer o ffynonellau bod y pwyllgor yn weithredol yn cefnogi gwelliannau ar draws pob agwedd o'r maes hwn. Mae'r gwelliannau a wnaed yn rhai y gellir eu hadnabod yn glir.
4	Tystiolaeth glir o rai ffynonellau bod y pwyllgor yn weithredol ac yn effeithiol yn cefnogi gwelliant ar draws rhai agweddau o'r maes hwn.
3	Y pwyllgor wedi cael profiad cymysg o gefnogi gwelliannau yn y maes hwn. Mae peth tystiolaeth sy'n dangos eu heffaith ond mae yna hefyd fylchau sylweddol.
2	Ceir peth tystiolaeth bod y pwyllgor wedi cefnogi gwelliannau, ond mae effaith y gefnogaeth yn gyfyngedig.
1	Ni ellir gweld unrhyw dystiolaeth bod y pwyllgor archwilio wedi cefnogi gwelliannau yn y maes hwn.

Pwyllgor Archwilio – Cynllun Gweithredu Arfaethedig ar gyfer Gwelliannau

Cyfeirnod yn y Canllawiau Reference	Meysydd ar gyfer eu Gwella	Camau Gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Dyddiad Gweithredu
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 1	Cylch Gorchwyl	Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio i gael ei ddiwygio a'i ddiweddarau'n unol â Chanllawiau a Datganiad Sefyllfa CIPFA	Swyddog Adran 151	30 Ebrill 2015
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 7	Fframwaith Sicrwydd - Pwyllgor Archwilio	Roedd yr Aelodau'n cytuno y dylid mynd drwy bob un o'r penawdau yn y Cylch Gorchwyl wedi iddo gael ei ddiwygio a nodi'r modd y bydd y Pwyllgor yn cydymffurfio gyda phob un a'r sicrwydd sydd ar gael i'r Pwyllgor ddibynnu arno. Byddai hyn yn darparu fframwaith sicrwydd i'r Pwyllgor.	Swyddog Adran 151	30 Ebrill 2015
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 2	Pwrpas a Llywodraethiant – Codi proffil y Pwyllgor a sicrhau fod pryderon yn cael eu hystyried ar y lefel uchaf yn y Cyngor.	Mwy o adrodd i'r Cyngor a'r Prif Weithredwr - efallai ar ffurf adroddiad Amlygu o'r prif faterion/risgiau a nodwyd yn y Pwyllgor Archwilio pryd a phan mae hynny'n briodol.	Cadeirydd Pwyllgor Archwilio / Swyddog 151	30 Ebrill 2015
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 4	Fel yr uchod	Angen ystyried sut y gall y Pwyllgor ymgynghori mwy gyda Phwyllgorau eraill (Sgriwtini, Safonau) a'r Cyngor. Awgrymwyd y byddai rhannu blaenraglenni gwaith ac argymell eitemau ar y cyd i sylw'r Pwyllgor o gymorth gyda'r broses hon. Byddai cysylltu gyda Phwyllgorau Archwilio awdurdodau eraill yn GC a gofyn iddynt sut mae nhw'n gwneud hyn hefyd o gymorth.	Cadeirydd Pwyllgor Archwilio / Swyddog Adran 151	30 Ebrill 2015
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 2	Sicrhau fod modd delio gyda materion o bwys sy'n ymwneud â'r swyddogaeth graidd.	Adolygiad blynyddol gan aelodau (ac adolygiadau parhaus wedyn) o'r prif feysydd risg ar ddechrau pob blwyddyn a sicrhau yr ymdrinnir â phob un yn fanwl yn ystod y flwyddyn.	Cadeirydd Aelodau'r Pwyllgor /	30 Ebrill 2015
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adrannau 6 & 18	Gwerthusiad allanol o effeithiolrwydd	Gofynnodd yr Aelodau a fyddai modd mynd at SAC er mwyn cael barn annibynnol ynghylch perfformiad y Pwyllgor. Roedd yr Aelodau o'r farn hefyd y gellid gofyn i eraill sy'n mynychu'r Pwyllgor yn rheolaidd am eu barn ynghylch perfformiad y Pwyllgor, e.e. Aelod Portffolio, Dirprwy Brif Weithredwr, Swyddog A151, Prif Weithgor Archwilio, PWC.	Cadeirydd / Prif Weithgor Archwilio	30 Mai 2015

Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 7	Swyddogaethau'r Pwyllgor Archwilio – Gwerth am Arian	Archwilio Mewnol i gynnal adolygiad o'r trefniadau GAA yn y gwasanaethau a chyflwyno hwn i'r PA yn gynnar yn 2015/16.	Prif Weithgor Archwilio	30 Mai 2015
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 8	Swyddogaethau'r Pwyllgor Archwilio – Calendr ac amllder cyfarfodydd	Y Cadeirydd i barhau i adolygu calendr gwaith y Pwyllgor a nifer y cyfarfodydd a gynhaliwyd. Gofynnodd yr Aelodau i'r rhaglenni ar gyfer unrhyw gyfarfodydd ychwanegol ganolbwyntio ar bryderon y Pwyllgor er mwyn caniatáu digon o amser i drafod y materion dan sylw.	Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio	31 Mawrth 2015
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 14	Aelodaeth a Chefnogaeth – Trefniadau hyfforddi	Gofynnodd yr Aelodau am fwy o sesiynau briffio ar bryderon a materion penodol gan deimlo y byddai hynny'n fwy buddiol na chadw gwybodaeth o'r fath fel rhan o sesiynau hyfforddi a chyfarfodydd ffurfiol.	Cadeirydd / Prif Weithgor Archwilio	30 Mai 2015
Canllawiau Arfer Dda CIPFA 2013 – adran 15	Aelodaeth a Chefnogaeth – Gwybodaeth a Sgiliau	Hunanasesiad ffurfiol o wybodaeth a sgiliau craidd i gael ei gynnal gan yr Aelodau yn 2015 er mwyn penderfynu ar unrhyw fylchau o ran sgiliau ac anghenion hyfforddi.	Swyddog Hyfforddi'r Aelodau	30 Mehefin 2015
CIPFA – Effeithiolrwydd 2013 – adran 1	Hyrwyddo llywodraethiant da	Gofynnodd yr Aelodau am gael cadw log o faterion a godwyd ac a drafodwyd yn y Pwyllgor er mwyn cefnogi ei rôl mewn perthynas â hyrwyddo llywodraethiant.	Prif Weithgor Archwilio	Parhaus
CIPFA – Effeithiolrwydd 2013 – adran 2	Datblygu amgylchedd rheoli effeithiol	Ymestyn tracio argymhellion i bob adroddiad - angen cefnogi cofrestr ganolog o argymhellion, camau a gweithredu. Gwnaed argymhelliad ynghylch hyn mewn adroddiad Archwilio Mewnol yn 2011/12 ac nid yw wedi ei weithredu hyn yma.	A151 ymgynghori gyda'r UDA	30 Ebrill 2015
CIPFA – Effeithiolrwydd 2013 – Adran 2	Gweler uchod	Cynnal gweithgorau a fyddai'n cyfarfod yn y cyfamser rhwng cyfarfodydd ffurfiol y Pwyllgor Archwilio ac a fyddai'n canolbwyntio ar feysydd penodol yn fanylach ac yn ddyfnach na'r pwyllgor. Dylai grwpiau o'r fath gynnwys uwch swyddogion perthnasol ac aelodau perthnasol nad ydynt yn gwasanaethu ar y Pwyllgor Archwilio.	Cadeirydd / Aelodau'r Pwyllgor	30 Ebrill 2015
CIPFA – Effeithiolrwydd 2013 – Adran 5	Perfformiad Archwilio Mewnol	Ystyried ffyrdd y o adolygu a mesur archwilio mewnol a risg. Angen i AM wneud hynny bob pum mlynedd yn PSIAS.	Prif Weithgor Archwilio	30 Ebrill 2015

CIPFA Effeithiolrwydd 2013 – Adran 6	– Cynorthwyo i gyflawni amcanion yr awdurdod.	Ystyried a ddylai'r Pwyllgor Archwilio ychwanegu adolygiadau o brosiectau mawr a threfniadau perfformiad y Cyngor at ei raglen waith gyfredol.	Cadeirydd / Aelodau'r Pwyllgor	30 Ebrill 2015
CIPFA Effeithiolrwydd 2013 – Adran 7	– Hyrwyddo ymgysylltiad cyhoeddus effeithiol	Cysylltu gydag awdurdodau eraill yng Nghymru i weld a gwerthuso'r modd y maent yn cydymffurfio gyda'r canllawiau arfer dda hyn ac yn adrodd i'r Pwyllgor Archwilio.	Prif Weithgor Archwilio	30 Ebrill 2015

-----DIWEDD Y DDOGFEN-----

This page is intentionally left blank

ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	
PWYLLGOR:	PWYLLGOR ARCHWILIO – PWYLLGOR ARBENNIG
DYDDIAD:	09 CHWEFROR 2015
TEITL YR ADRODDIAD::	YMGYNGHORIAD AR YR ADOLYGIAD ARFAETHEDIG O GYLCH GORCHWYL Y PWYLLGOR ARCHWILIO
PWRPAS YR ADRODDIAD :	ER GWYBODAETH A SYLW
ADRODDIAD GAN :	RHEOLWR ARCHWILIO
GWEITHREDU:	DIM

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Bu rhai newidiadau i'r fframwaith rheoleiddio sy'n ymwneud â Phwyllgorau Archwilio yn ystod y blynyddoedd diwethaf (PSIAS - 2013 – Mesur LG 2011 – Rheoliadau Archwilio a Chyfrifon - 2010) ac yn yr arweiniad a roddir i awdurdodau lleol yn nhermau rôl a chyfrifoldebau eu Pwyllgorau Archwilio (Datganiad Sefyllfa CIPFA ar Bwyllgorau Archwilio - 2013).
- 1.2 Yr hyn sy'n amlwg o goladu rheoliadau a chanllawiau perthnasol yw bod mwy o rôl wedi datblygu i'r Pwyllgor Archwilio ym mhob agwedd o sicrwydd ac nid canolbwyntio yn bennaf ar drefniadau ariannol a rheolaethau. Mae Canllawiau CIPFA yn datgan fel ei swyddogaeth craidd cyntaf y dylai'r Pwyllgor Archwilio:-
- Fod yn fodlon bod datganiadau sicrwydd yr awdurdod, gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol, yn adlewyrchu yn briodol yr amgylchedd risg ac unrhyw gamau gweithredu sydd eu hangen i'w wella , ac yn dangos sut mae trefniadau llywodraethol yn cefnogi gwaith i gwrdd ag amcanion yr awdurdod.*
- 1.3 Yn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 10 Rhagfyr, 2014 cytunodd y Pwyllgor Archwilio hwn i argymhell i'r Cyngor newid enw'r Pwyllgor i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i wneud yn fwy tryloyw rôl ehangach cyffredinol y Pwyllgor o ran trefniadau llywodraethol a sicrwydd.
- 1.4 I bwysleisio y datblygiad ymhellach mae cylch gorchwyl y Pwyllgor yn cael ei adolygu a'i ddiweddarau ac mae set arfaethedig ddrafft o dermau wedi'i chynhyrchu a'i hanfon ymlaen i aelodau cyn y Gweithdy gynhaliwyd ar 19 Ionawr 2015 ac wedi'i hatodi fel Atodiad A o'r ddogfen hon i'w hanfon ymlaen at aeoldau cyn y pwyllgor arbenning ar 09 Chwefror 2015.
- 1.5 Gofynir i'r Pwyllgor ystyried y cylch gorchwyl drafft ac adrodd unrhyw sylwadau i'r Swyddog Monitro cyn y bydd y cylch gorchwyl diwygiedig yn cael ei argymhell gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 20 Ebrill 2015 i'w fabwysiadu gan y Cyngor yn y cyfarfod i'w gynnal ar 14 Mai 2015.

Cyngor Sir Ynys Môn

Pwyllgor Llywodraethu Archwilio - DRAFFT ARFAETHEDIG Cylch Gorchwyl

Pwrpas

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn elfen allweddol o fframwaith llywodraethu'r awdurdod ac yn darparu adnodd annibynnol a lefel uchel i gefnogi llywodraethu da a goruchwyliaeth ariannol cyhoeddus cryf.

Mae'r Pwyllgor yn darparu i'r rhai sy'n gyfrifol am reolaethu sicrwydd annibynnol ar ddigonolrwydd y fframwaith llywodraethu a rheoli risg, yr amgylchedd rheoli mewnol, a chywirdeb yr adroddiadau ariannol. Trwy oruchwyllo gwaith archwilio mewnol ac allanol a rheolyddion eraill mae'n gwneud cyfraniad pwysig i sicrhau bod trefniadau sicrwydd effeithiol wedi eu sefydlu.

Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu wedi ei nodi isod.

Llywodraethu Corfforaethol

Adolygu trefniadau'r Cyngor ar gyfer rheolaethau corfforaethol a chytuno ar gamau i sicrhau cydymffurfiaeth ag arferion gorau.

Monitro cydymffurfiad y Cyngor gyda'i safonau ei hunain a rheolaethau cyhoeddedig eraill, gan gynnwys cydymffurfio â gofynion statudol a gofynion lechyd a Diogelwch.

Sicrhau bod gan yr awdurdod system gadarn o reolaeth fewnol sy'n hwyluso ymarferiad effeithiol o swyddogaethau ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol.

Monitro effeithiolrwydd y'r amgylchedd rheoli, yn cynnwys trefniadau ar gyfer sicrhau gwerth am arian.

Adolygu effeithiolrwydd y rheolaeth mewnol o leiaf unwaith y flwyddyn a goruchwyllo'r gwaith o gynhyrchu ac argymhell mabwysiadu'r Datganiad Llywodraethu Blyneddol ar yr adeg llofnodi a dyddio y cyfrifon blyneddol gan y swyddog ariannol perthnasol ar yr hwyraf.

Darparu adroddiad blyneddol i'r Cyngor ar berfformiad ac effeithiolrwydd y Pwyllgor.

Parhau i adolygu trefniadau llywodraethol sy'n ymwneud â phartneriaethau sylweddol y mae'r Cyngor yn barti iddynt a chadw dan adolygiad effeithiolrwydd trefniadau'r Cyngor ar gyfer ymdrin â gweithio mewn partneriaeth.

Ystyried fframwaith sicrwydd y Cyngor a sicrhau ei fod yn rhoi sylw digonol i risgiau a blaenoriaethau'r Cyngor.

Rheoli Risg

Parhau i adolygu Strategaeth Rheoli Risg ar gyfer y Cyngor.

Adolygu'r gwaith o ddatblygu, gweithredu ac ymgorffori rheoli risg o fewn y Cyngor gan gynnwys gwneud adroddiadau ac argymhellion i'r Cyngor ar ddigonolrwydd y trefniadau hynny.

Adolygu'r Gofrestr Risg Corfforaethol a, lle bo'n briodol, gofyn am ymateb gan reolwyr ar gamau i reoli materion perthnasol â risg adroddir i'r Pwyllgor.

Adolygu proffil risg y sefydliad a'r sicrwydd bod camau'n cael eu cymryd ar faterion yn gysylltiedig â risg, gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â phartneriaethau arwyddocaol.

Cyfrifon Ariannol

Adolygu a sgriwneiddio datganiad cyfrifon yr awdurdod cyn iddo gael ei fabwysiadu gan y Cyngor llawn i sicrhau bod polisiau cyfrifo cywir wedi cael eu dilyn a bod yr holl bryderon sy'n codi o'r datganiad ariannol neu'r archwiliad yn cael eu dwyn i sylw'r Cyngor trwy adroddiadau ac argymhellion priodol.

Ystyried adroddiad yr archwiliwr allanol i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethiant ar faterion yn deillio o'r archwiliad o'r cyfrifon.

Sgriwneiddio Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor a'r Adroddiad Blynyddol ar Weithgareddau'r Trysorlys cyn eu cymeradwyo gan y Cyngor.

Derbyn adroddiadau chwe misol ar Reoli'r Trysorlys er mwyn monitro datblygiadau a thueddiadau.

Adolygu amlygiad risg y Cyngor a'i allu i reoli risg mewn perthynas â'i weithgareddau Rheoli'r Trysorlys.

Archwilio Mewnol ac Allanol

Cymeradwyo'r Siarter Archwilio Mewnol a sicrhau bod y Siarter yn darparu y lefel angenrheidiol o awdurdod ac annibyniaeth sefydliadol i Archwilio Mewnol gyflawni ei waith yn effeithiol.

Cymeradwyo'r penderfyniadau ynglŷn â phenodi a diswyddo prif weithredwr archwilio a thâl y prif weithredwr archwilio.

Ystyried strategaethau cynllunio archwilio yr archwilwyr mewnol ac allanol gan gynnwys ffi yr archwiliwr allanol.

Cymeradwyo'r cynllun Archwilio Mewnol sydd yn seiliedig ar risg a sicrhau bod cyllideb ac adnoddau Archwilio Mewnol digonol ar gael i'w gwblhau.

Rhoi sylwadau ar gylch gorchwyl a dyfnder gwaith archwilio allanol a sicrhau ei fod yn rhoi gwerth am arian.

Gwneud ymholiadau priodol i'r rheolwyr a'r prif weithredwr i ganfod os oes cyfyngiadau amhriodol i'r cylch gorchwyl neu adnoddau.

Ystyried adroddiadau blynyddol a barn yr archwilwyr mewnol ac allanol gan gynnwys ystyried Llythyr Blynyddol yr archwiliwr allanol.

Ystyried barn y prif weithredwr archwilio ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd cyffredinol fframwiath llywodraethu'r Cyngor, rheoli risg a rheolaethau.

Ystyried adroddiadau unigol Archwilio Mewnol a rheolyddion allanol, gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru.

Adolygu cynnydd cyflawni'r Cynllun Gweithredol Archwilio Mewnol a Strategaeth Archwilio Mewnol drwy dderbyn ac ystyried adroddiadau cynnydd chwarterol gan y prif weithredwr archwilio.

Ystyried adroddiadau ar effeithiolrwydd rheolaethau mewnol a monitro gweithredu ar gamau y cytunwyd arnynt.

Cyfrannu at y Rhaglen Sicrwydd Ansawdd a Gwelliant ac yn arbennig i'r asesiad sicrwydd allanol o archwilio mewnol sy'n cymryd lle o leiaf bod pum mlynedd.

Ystyried ymateb rheolwyr i faterion a godwyd gan yr archwiliwr mewnol a rheoleyddion allanol, a lle bo'n briodol gofyn am ymateb gan reolwyr.

Adolygu perfformiad archwilwyr mewnol ac allanol yn flynyddol.

Mae hawl gan archwilwyr allanol a mewnol y Cyngor i ofyn i Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu i ystyried unrhyw fater y mae'r archwilwyr yn credu y dylid ei ddwyn i sylw'r Cyngor.

Atal Twyll a Llygredd

Adolygu polisïau'r Cyngor a threfniadau gweithredol ar gyfer i swyddogion ac aelodau godi pryderon yn gyfrinachol am gamweddau posibl mewn adroddiadau ariannol a materion eraill, gan gynnwys camau dilynol priodol.

Adolygu polisi a gweithdrefnau'r Cyngor ar gyfer atal, canfod, ymchwilio ac erlyn twyll a llygredd.

Adolygu'r asesiad o risg twyll a niwed dichonol i'r Cyngor o ganlyniad l twyll a llygredd.

Adolygu systemau a rheolaethau y Cyngor ar gyfer atal llwgrwobrwyo a derbyn adroddiadau ar ddiffyg cydymffurfio.

Derbyn adroddiad blynyddol gan y Swyddog Corfforaethol Atal Twyll ar yr holl anghysondebau a amheir gan gynnwys unrhyw achosion o dwyll a llygredd.

Trefniant Atebolrwydd

I adrodd i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethiant ar ddarganfyddiadau'r pwyllgor , canlyniadau ac argymhellion yn ymwneud a digonolrwydd ac effeithiolrwydd eu fframwaith llywodraethol, rheoli risg a rheolaethau mewnol; trefniadau adrodd ariannol, a swyddogaethau archwilio mewnol ac allanol.

Adrodd i'r Cyngor llawn ar sail rheolaidd ar berfformiad y Pwyllgor mewn perthynas â'r cylch gorchwyl ac effeithiolrwydd y Pwyllgor i gwrdd â'i bwrpas.

Adnoddau Ymgynghorol

Bydd y Pwyllgor yn cael ei gynghori gan y Swyddog Adran 151 dynodedig fel y swyddog sy'n gyfrifol am weinyddiaeth ariannol, a gan yr archwilwyr allanol a mewnol. Yn ychwanegol fe allant hefyd, o fewn cyllideb a gymeradwywyd, geisio cyngor annibynnol o'r tu allan i'r awdurdod.

Amllder

Isafswm o 4 cyfarfod y flwyddyn.

Rhaid i'r pwyllgor gyfarfod os bydd yr awdurdod yn ei gyfanrwydd yn penderfynu y dylai neu os bydd o leiaf un rhan o dair o aelodau'r pwyllgor yn gofyn yn ysgrifenedig i Gadeirydd y pwyllgor am gyfarfod.

Aelodaeth

Wyth aelod o'r Cyngor, i fod yn wleidyddol gytbwys, yn ogystal â hyd at ddau aelod cyfetholedig lle ydychyd i'w penodi gan y Pwyllgor.

Ni fydd Aelodau'r Pwyllgor Gwaith yn gymwys i fod yn aelodau o'r Pwyllgor hwn. Mae angen i'r Deilydd Portffolio Cyllid, cyn belled ag y bo modd, i fynychu pob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.

Aelodau cyfetholedig, sydd ddim yn aelodau o'r Cyngor, i gael eu recriwtio ar gyfer sgiliau priodol i waith y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, ac i'w penodi gan aelodau Cynghorwyr y Pwyllgor

Archwilio a Llywodraethu am gyfnod penodol i gael ei benderfynu ganddynt pan fydd y penodiad yn cael ei wneud.

Bydd pob aelod o'r pwyllgor yn cael pleidlais.

Bydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn penodi ei Gadeirydd ac ni fydd yn aelod o unrhyw un o'r grwpiau a gynrychiolir ar y Pwyllgor Gwaith ac eithrio pan fydd pob grŵp yn cael ei gynrychioli ar y Pwyllgor Gwaith (a gallai fod yn aelod cyfetholedig).

----- DIWEDD -----

This page is intentionally left blank

ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	
COMMITTEE:	PWYLLGOR ARCHWILIO– PWYLLGOR ARBENNIG
DATE:	09 FEBRUARY 2015
TITLE OF REPORT:	RÔL Y SWYDDOG ATAL TWYLL CORFFORAETHOL
PURPOSE OF REPORT:	ER GWYBODAETH
REPORT BY:	SWYDDOG ATAL TWYLL CORFFORAETHOL
ACTION:	DIM

1. BACKGROUND

- 1.1 Crewyd y swydd Atal Twyll Corfforaethol (SATC) o ganlyniad i drosglwyddo cyfrifoldebau am ymchwilio i dwyll Budd-dal Tai (BT) i'r Adran Gwaith a Phensiynau (DWP) yn dilyn creu un Gwasanaeth Ymchwilio i Dwyll (SFIS). Roedd y ddau ymchwilydd BT yn yr awdurdod i fod i drosglwyddo i'r SFIS ar 1 Tachwedd 2014. Pe bai hynny wedi digwydd, ni fyddai gan yr awdurdod unrhyw swyddogion atal twyll profiadol.
- 1.2 Roedd DWP ac SFIS wedi penderfynu na fyddai eu hymchwilydd yn ymchwilio i dwyll yn derbyn Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor (CTRS), sef y fersiwn newydd o Fudd-dal Treth Gyngor oherwydd nad yw'r Llywodraeth yn ystyried for CTRS yn fudd-dal. Roedd y penderfyniad hwn yn golygu na fyddai neb ar ôl yn yr awdurdod i ymchwilio i dwyll CTRS ac oherwydd bod y mwyafrif llethol o hawllydd BT hefyd yn derbyn CTRS, gallai hynny wedi golygu colled sylweddol i'r Awdurdod.
- 1.3 Wrth ymchwilio ymhellach i risgiau twyll posib, gwelwyd bod potensial i ymchwilio i fathau eraill o dwyll sy'n ymwneud â'r Dreth Gyngor megis disgownt i bobl sengl a thwyll trethi cenedlaethol annomestig. Mae'r Llywodraeth hefyd wedi dweud bod twyll tenantiaethau tai cymdeithasol yn faes risg uchel ac roedd teimlad bod hwn yn faes arall lle gellid defnyddio ymchwilydd profiadol i atal twyll.

2. RÔL Y SWYDDOG ATAL TWYLL CORFFORAETHOL

- 2.1 Gyda golwg ar yr uchod, penderfynwyd y byddai'r awdurdod yn creu'r swydd SATC ac ar 1 Rhagfyr 2014, penodwyd Mr Hywel Ellis iddi. Mae'r swydd wedi ei lleoli yn yr Adain Archwilio Mewnol ac mae'r rôl wedi ei ehangu o fod yn un sy'n gwbl ymatebol i fod yn un rhagweithiol sy'n rhwystro twyll rhag digwydd yn y lle cyntaf, gan hyrwyddo gwell diwylliant yn yr awdurdod o ran atal twyll. Fel y cam cyntaf yn y broses hon, mae'r SATC wedi bod yn cyfarfod gyda'r gwahanol Benaethiaid Gwasanaeth yn yr awdurdod i geisio sefydlu pa asesiadau risg twyll a gynhaliwyd yn eu gwasanaethau, pa bolisiâu a sefydlwyd i roi sylw i unrhyw risgiau canfyddiadol a sut mae'r polisiâu hyn yn cael eu gweithredu a dwyn i sylw staff. Gobeithir y gellir cwblhau adroddiad llawn gydag argymhellion yn y dyfodol agos.

Roedd y Swyddog Atal Twyll Corfforaethol yn bresennol yn y cyfarfod Penaethiaid gynhaliwyd ar 13 Ionawr 2015 i gyflwyno ei hun i'r Penaethiaid Gwasanaeth ac amlinellu ei rôl i'w cefnogi nhw a'r Cyngor i ddatblygu diwylliant atal dwyll cadarn.

- 2.2 Er mwyn hyrwyddo a gwella'r diwylliant atal twyll corfforaethol yn yr awdurdod, rhagwelir y gellir, gyda chydweithrediad swyddogion hyfforddi yn y gwasanaeth AD, drefnu cyrsiau atal twyll gyda darparwyr allanol. Cynhaliwyd ymarfer o'r fath ar gyfer staff Budd-daliadau a Refeniw a staff Tai yn 2013. Bydd yr SATC ar gael bob amser i gynorthwyo a chynghori unrhyw wasanaeth i hyrwyddo diwylliant atal twyll.
- 2.3 Mewn perthynas ag ymchwiliadau, mae'r SATC yn rhoi sylw i gyfeiriadau gan yr adain budd-daliadau sy'n ymwneud â thwyll CTRS. Mae'n cydgysylltu gyda staff budd-daliadau a'u rheolwyr ar sail reolaidd ac mae gweithdrefnau ar gyfer cyfeirio achosion o'r fath ac ymchwilio iddynt wedi eu sefydlu. Mae'r SATC yn ymgynghori ar hyn o bryd gyda'r adran dai ynghylch atal twyll tenantiaethau yn yr awdurdod. Fodd bynnag, mae hwn yn brosiect parhaus ac mae posibilrwydd y bydd cymdeithasau tai cymdeithasol yn dymuno cymryd rhan hefyd oherwydd mae modd iddynt hwythau hefyd ymchwilio i dwyll tenantiaethau fraud yn unol â'r Ddeddf Atal Twyll Tai Cymdeithasol 2013 (POSH) ond dim ond Awdurdodau Lleol fedr erlyn achosion o'r fath yn y llys.
- 2.4 The Bydd yr SATC hefyd yn cymryd cyfrifoldeb am ymchwilio i droseddau eraill posib a gyfeirir ato gan unrhyw wasanaeth yn yr awdurdod, hynny yw, gall ymchwilio i unrhyw fater yr oedd y Tîm Archwilio Mewnol yn ymchwilio iddynt gynt, e.e. arian prydau ysgol sydd wedi mynd ar goll, anghysonderau mewn ffurflenni hawlio costau ac ati.
-